

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Οικογενειακά Και Κληρονομικά Θέματα](#) > [Καταβολή Διατροφής](#) > Portugal

Καταβολή διατροφής

Περιεχόμενο που
παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Πορτογαλία

1 Τι σημαίνουν στην πράξη οι όροι «διατροφή» και «υποχρέωση διατροφής»; Ποια πρόσωπα οφείλουν να καταβάλλουν διατροφή σε άλλα πρόσωπα;

Ως «διατροφή» νοείται οτιδήποτε είναι απαραίτητο για τη διαβίωση, τη στέγαση και την ένδυση ενός προσώπου. Στη διατροφή περιλαμβάνονται επίσης η μόρφωση και η εκπαίδευση του δικαιούχου σε περίπτωση που αυτός είναι ανήλικος.

Βάσει του νόμου, υπόχρεοι διατροφής είναι, με την ακόλουθη σειρά:

- ο/η σύζυγος ή ο/η πρώην σύζυγος·
- οι κατιόντες
- οι ανιόντες
- τα αδέρφια
- οι θείοι και θείες, μέχρις ότου ενηλικιωθεί ο δικαιούχος της διατροφής·
- ο θετός πατέρας και η θετή μητέρα σε σχέση με τα θετά τέκνα τους τα οποία, κατά τον θάνατο του/της συζύγου, συντηρούνται ή συντηρούνταν από αυτόν/αυτήν.

Εκτός από τις παραπάνω περιπτώσεις στις οποίες η υποχρέωση διατροφής καθορίζεται εκ του νόμου, υποχρεώσεις διατροφής ενδέχεται επίσης να προκύπτουν από κληροδοσία (κληροδοσία διατροφής προβλεπόμενη σε διαθήκη) ή σύμβαση.

Γενικά, οι κανόνες ουσιαστικού δικαίου που διέπουν τις υποχρεώσεις διατροφής καθορίζονται στα άρθρα 2003 έως 2023 του [Αστικού Κώδικα](#).

2 Μέχρι ποια ηλικία δικαιούται διατροφής το τέκνο; Υφίστανται διαφορετικοί κανόνες που να ρυθμίζουν τη διατροφή, αναλόγως του αν πρόκειται για ανηλίκους ή ενηλίκους;

Ο/η ανήλικος/-η δικαιούται να λαμβάνει διατροφή μέχρις ότου ενηλικιωθεί. Όριο ενηλικίωσης είναι το 18ο έτος. Μεταξύ 16 και 18 ετών, οι ανήλικοι μπορούν να χειραφετηθούν με τη σύναψη γάμου.

Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κανόνων ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόζονται στη διατροφή ανηλίκων και στη διατροφή ενηλίκων: η διατροφή ενηλίκου καλύπτει μόνον τα έξοδα διαβίωσης, στέγασης και ένδυσης, ενώ η διατροφή τέκνου καλύπτει, εκτός από τα έξοδα αυτά, και τα έξοδα εκπαίδευσης και μόρφωσης.

Εάν, μετά την ενηλικίωση ή τη χειραφέτησή του, ο ανήλικος επιθυμεί να συνεχίσει την εκπαίδευση ή την κατάρτισή του, μπορεί να ασκήσει αγωγή διατροφής κατά των γονέων του. Στην περίπτωση αυτή, η διατροφή καλύπτει το κόστος της εκπαίδευσης και της κατάρτισής του, επιπλέον της διαβίωσης, της στέγασης και της ένδυσης. Η διάρκεια των εν λόγω καταβολών καθορίζεται με συμφωνία ή απόφαση. Η απόφαση αυτή καθορίζει

την προσήκουσα διάρκεια μιας εύλογης περιόδου κατάρτισης ή εκπαίδευσης.

Στην εξαιρετική περίπτωση που περιγράφεται παραπάνω, στην οποία ενήλικο τέκνο συνεχίζει την κατάρτισή του, η διατροφή ενηλίκου περιλαμβάνει το κόστος της εκπαίδευσης και της μόρφωσης. Συγκεκριμένα τεκμαίρεται στον νόμο ότι όταν η διατροφή ζητείται για ενήλικο τέκνο, καταβάλλεται το ποσό διατροφής που είχε οριστεί όταν το τέκνο ήταν ανήλικο και μέχρι να συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας του. Στην περίπτωση αυτή, εναπόκειται στον εναγόμενο γονέα να αποδείξει ότι η διατροφή που καθορίστηκε όταν το τέκνο ήταν ανήλικο δεν είναι πλέον αναγκαία ή είναι υπερβολική από τη στιγμή που το τέκνο έχει ενηλικιωθεί.

Πιο συγκεκριμένα, οι κανόνες ουσιαστικού δικαίου για τη διατροφή ανήλικων, ενήλικων ή χειραφετημένων τέκνων καθορίζονται στα άρθρα 1878 έως 1880 και 1905 του [Αστικού Κώδικα](#)

Σε ορισμένες περιπτώσεις, διαφέρουν επίσης οι κανόνες της πολιτικής δικονομίας οι οποίοι εφαρμόζονται κατά τον καθορισμό και κατά την εκτέλεση της υποχρέωσης διατροφής τέκνων και της υποχρέωσης διατροφής ενηλίκων.

Οι διαφορές στους εφαρμοστέους διαδικαστικούς κανόνες θα αναφερθούν στις απαντήσεις στις ερωτήσεις 3 και 10.

3 Πρέπει να απευθυνθώ σε αρμόδια αρχή ή σε δικαστήριο προκειμένου να τύχω διατροφής; Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας;

Η απάντηση στην ερώτηση αυτή διαφέρει ανάλογα με τις περιπτώσεις που περιγράφονται παρακάτω.

Καθορισμός της διατροφής τέκνου και της διατροφής μεταξύ συζύγων όταν υπάρχει αρχική συμφωνία

Ο υπόχρεος και/ή ο δικαιούχος της διατροφής ενδέχεται να συμφωνήσουν στον καθορισμό της διατροφής. Σε περίπτωση διατροφής τέκνου ή διατροφής μεταξύ συζύγων, τα μέρη μπορούν να ζητήσουν την επικύρωση της συμφωνίας από το δικαστήριο ή από τον ληξίαρχο (Conservador do Registo Civil), αναλόγως εάν ισχύουν οι περιστάσεις που περιγράφονται παρακάτω.

Σε περίπτωση διαζυγίου με αντιδικία, μπορεί, παρ' όλα αυτά, να υπάρχει συμφωνία για τη διατροφή των ανήλικων τέκνων. Στην περίπτωση αυτή, υποβάλλεται αίτημα στο δικαστήριο να επικυρώσει τη συμφωνία για τη διατροφή τέκνου στο πλαίσιο της διαδικασίας ρύθμισης της άσκησης της γονικής μέριμνας. Στην υποενότητα που ακολουθεί περιγράφονται τα κύρια στοιχεία της εν λόγω διαδικασίας.

Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου, υποβάλλεται αίτημα στον ληξίαρχο να επικυρώσει τη συμφωνία για τη διατροφή μεταξύ συζύγων και/ή ανήλικων τέκνων. Ο ληξίαρχος είναι αποκλειστικά αρμόδιος για τη συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία μπορεί να κινηθεί σε οποιοδήποτε ληξιαρχείο. Όσον αφορά τις συμφωνίες για τη διατροφή τέκνου, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου της περιφέρειας του ληξιαρχείου στο οποίο κινείται η διαδικασία υποχρεούται να παράσχει προηγούμενη γνωμοδότηση. Εάν η συμφωνία επικυρωθεί, εκδίδεται το διαζύγιο. Εάν η συμφωνία δεν επικυρωθεί, η διαδικασία του συναινετικού διαζυγίου παραπέμπεται στο δικαστήριο όπου θα εκδικαστεί η αίτηση συναινετικού διαζυγίου. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο είναι αρμόδιο για την αξιολόγηση και την επικύρωση συμφωνιών που αφορούν τη διατροφή τέκνου ή τη διατροφή μεταξύ συζύγων.

Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν σε περίπτωση δικαστικού χωρισμού, κήρυξης της ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου.

Ακόμη κι αν δεν συντρέχει περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, σε περίπτωση συμφωνίας, οι γονείς οφείλουν να παραπέμπουν τη συμφωνία που διέπει τη γονική μέριμνα ή τις τροποποιήσεις αυτής προς έγκριση στο ληξιαρχείο με παρόμοιο τρόπο με αυτόν που ορίζεται παραπάνω.

Καθορισμός της διατροφής ελλείψει αρχικής συμφωνίας

Διατροφή καταβλητέα από τους γονείς σε ανήλικα τέκνα

Σε περίπτωση μη συναινετικού διαζυγίου, ο καθορισμός της διατροφής τέκνου πρέπει υποχρεωτικά να ζητηθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας επιτροπείας για τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου. Οι γονείς μπορούν αμέσως μετά να ζητήσουν την επικύρωση της συμφωνίας για τη

γονική μέριμνα. Εάν η εν λόγω συμφωνία δεν επιτευχθεί ή δεν επικυρωθεί, ο εισαγγελέας ζητεί τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας. Η διαδικασία διεξάγεται ενώπιον του δικαστηρίου. Οι γονείς κλητεύονται να παραστούν σε συνεδρίαση στην οποία μπορεί επίσης να κληθεί ο ανήλικος και λοιποί συγγενείς. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία στη συνεδρίαση, ο δικαστής διατάσσει προσωρινή ρύθμιση της γονικής μέριμνας και οι διάδικοι παραπέμπονται σε διαμεσολάβηση ή ειδική συζήτηση που διεξάγεται από πραγματογνώμονες. Εάν και πάλι αποδειχθεί αδύνατη η επίτευξη συμφωνίας, οι γονείς ειδοποιούνται να υποβάλουν προτάσεις και αποδεικτικά στοιχεία. Ακολουθούν η διεξαγωγή αποδείξεων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν σε περίπτωση δικαστικού χωρισμού, κήρυξης της ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου.

Διατροφή καταβλητέα από τους γονείς ή άλλα πρόσωπα υπόχρεα στην καταβολή διατροφής τέκνου

Η διατροφή τέκνου μπορεί επίσης να καθοριστεί στο πλαίσιο της διαδικασίας επιτροπείας για τη διατροφή τέκνου όταν, για παράδειγμα, πρέπει να κινηθεί διαδικασία κατά προσώπων τα οποία είναι υπόχρεα καταβολής διατροφής ειδικά για τον σκοπό αυτό. Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί επίσης στην αναπροσαρμογή του ύψους της διατροφής που είχε οριστεί κατά το παρελθόν. Αυτή διεξάγεται στο δικαστήριο. Κινείται με αίτηση η οποία συνοδεύεται από τα παρακάτω έγγραφα: βεβαιώσεις που αποδεικνύουν τον βαθμό συγγένειας ή τη σχέση μεταξύ του τέκνου και του καθ' ου η αίτηση αντίγραφο της προηγούμενης απόφασης που καθόριζε το ύψος της διατροφής, ανάλογα με την περίπτωση κατάλογο μαρτύρων. Ο εναγόμενος κλητεύεται. Ακολουθώς συγκαλείται συνεδρίαση με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, ακολουθούν η αντίκρουση, η εξέταση των μαρτύρων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Διατροφή ενήλικου ή χειραφετημένου τέκνου

Η διαδικασία καθορισμού της διατροφής ενήλικου ή χειραφετημένου τέκνου μπορεί να κινηθεί ενώπιον οποιουδήποτε ληξιαρχείου με την υποβολή αίτησης στην οποία αναπτύσσονται τα πραγματικά και τα νομικά επιχειρήματα. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία και να μνημονεύει κάθε άλλο αποδεικτικό στοιχείο. Ο εναγόμενος κλητεύεται. Εάν δεν προβάλλει αντιρρήσεις, η αίτηση γίνεται δεκτή και η διατροφή καθορίζεται με απόφαση του ληξιαρχού. Εάν προβάλλει αντιρρήσεις, ο ληξιαρχος επιχειρεί να επιτύχει τη συμφιλίωση των μερών. Εάν η συμφιλίωση αποδειχθεί ανέφικτη, ο ληξιαρχος καταρτίζει τον φάκελο της υπόθεσης και την παραπέμπει για εκδίκαση στο αρμόδιο δικαστήριο.

Εάν έχει ήδη κινηθεί δικαστική διαδικασία κατά την οποία καθορίστηκε η διατροφή ανήλικου τέκνου, η αίτηση καθορισμού διατροφής τέκνου το οποίο στο μεταξύ ενηλικιώθηκε ή χειραφετήθηκε συνενώνεται με την προϋπάρχουσα υπόθεση για να συνεκδικαστεί από το οικείο δικαστήριο και δεν εξετάζεται από το ληξιαρχείο.

Μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων

Εάν δεν υπάρχει αρχική συμφωνία, η διαδικασία καθορισμού διατροφής μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων κινείται ενώπιον του δικαστηρίου. Η διαδικασία έχει τη μορφή αναγνωριστικής αγωγής και είναι ίδια με τη διαδικασία για τη διατροφή ενηλίκου που περιγράφεται παρακάτω.

Διατροφή ενηλίκων

Εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται παραπάνω, η διαδικασία καθορισμού της διατροφής ενηλίκου κινείται ενώπιον του δικαστηρίου (π.χ. αίτηση διατροφής που υποβάλλεται από γονέα κατά των τέκνων του). Η διαδικασία οδηγεί στην έκδοση αναγνωριστικής απόφασης. Ξεκινά με την υποβολή του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης στο δικαστήριο.

Στην αγωγή του, ο ενάγων οφείλει να προσδιορίσει το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται η αγωγή, να προσδιορίσει τους διαδίκους, αναφέροντας το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση της κατοικίας ή της έδρας τους και, όταν είναι δυνατόν, το επάγγελμα και τον τόπο εργασίας τους, να καθορίσει τη μορφή της διαδικασίας, να παραθέσει τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές διατάξεις που θεμελιώνουν την αγωγή, να διατυπώσει το αίτημα και να προσδιορίσει το ζητούμενο ποσό διατροφής. Στο τέλος του εισαγωγικού εγγράφου, υποβάλλεται ο κατάλογος μαρτύρων και οι απαιτούμενες πρόσθετες αποδείξεις. Εάν ο διάδικος εκπροσωπείται από δικηγόρο, στο εισαγωγικό έγγραφο της δίκης πρέπει να επισυνάπτονται έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν την προηγηθείσα πληρωμή του αρχικού δικαστικού τέλους καθώς και πληρεξούσιο. Εναλλακτικά, μπορεί να επισυνάπτεται έγγραφο το οποίο αποδεικνύει τη χορήγηση νομικής συνδρομής.

Εάν διοριστεί δικηγόρος, το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης υποβάλλεται ηλεκτρονικά με χρήση ενός εντύπου το οποίο διατίθεται στη δικτυακή πύλη [Citius \(mj.pt\)](http://Citius.mj.pt) σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις οδηγίες που παρέχονται στην εν λόγω διεύθυνση. Εάν ο διάδικος δεν εκπροσωπείται από δικαστικό εκπρόσωπο, μπορεί να καταθέσει την αγωγή στη γραμματεία του δικαστηρίου με έναν από τους ακόλουθους τρόπους: αυτοπροσώπως με συστημένη επιστολή· ή μέσω τηλεομοιοτυπίας.

Ο εναγόμενος κλητεύεται. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, τα υποχρεωτικά στάδια που ακολουθούν είναι η αντίκρουση, η προδικασία (saneamento), η διεξαγωγή αποδείξεων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Ανάλογα με τη φύση των υποθέσεων που αναφέρονται παραπάνω, οι δικονομικοί κανόνες που διέπουν τον καθορισμό της διατροφής:

- όσον αφορά το ληξιαρχείο, προβλέπονται στα άρθρα 5 έως 20 του [νομοθετικού διατάγματος αριθ. 272/2001](#) της 13ης Οκτωβρίου και στα άρθρα 274a έως 274C του [Ληξιαρχικού Κώδικα](#)
- όσον αφορά τα δικαστήρια, προβλέπονται στα άρθρα 45 έως 47 του [νόμου αριθ. 141/2015](#) της 8ης Σεπτεμβρίου (διατροφή τέκνων) και στα άρθρα 548 και 550 επ. (υπόχρεοι παροχής διατροφής), 931 και 994 (διατροφή καταβλητέα στον/στην σύζυγο σε περίπτωση δικαστικού χωρισμού ή διαζυγίου) και 989 (διατροφή ενήλικων ή χειραφετημένων τέκνων) του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#).

4 Μπορεί να υποβληθεί αίτηση διατροφής για λογαριασμό συγγενούς (σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, έως ποιου βαθμού) ή ανηλίκου;

Σε περίπτωση διατροφής ανηλίκου, η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από τον νόμιμο εκπρόσωπο του ανηλίκου, από τον εισαγγελέα, από το πρόσωπο το οποίο ασκεί την επιμέλεια του ανηλίκου ή από τον διευθυντή του εκπαιδευτικού ιδρύματος ή ιδρύματος μέριμνας που έχει την ευθύνη του ανηλίκου. Οποιοσδήποτε μπορεί να ενημερώσει τον εισαγγελέα για την αναγκαιότητα καθορισμού διατροφής ανηλίκου (άρθρο 45 του [νόμου 141/2015](#) της 8ης Σεπτεμβρίου).

Σε περίπτωση διατροφής ενήλικων που στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας, η διαδικασία μπορεί να κινηθεί από τους νόμιμους εκπροσώπους τους (άρθρο 16 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#)).

Εκτός των περιπτώσεων έλλειψης δικαιοπρακτικής ικανότητας, η διαδικασία διατροφής για ενήλικους ή χειραφετημένα τέκνα πρέπει να κινείται από τους ίδιους, από νόμιμο εκπρόσωπο τον οποίο έχουν διορίσει ή από δικηγόρο τον οποίο έχουν εξουσιοδοτήσει να κινήσει τη διαδικασία.

Ωστόσο, ο νόμος προβλέπει την παρακάτω παρέκκλιση αναφορικά με τα ενήλικα τέκνα: ο γονέας που είναι ο κυρίως υπόχρεος καταβολής των εξόδων των ενήλικων ή χειραφετημένων τέκνων τα οποία δεν είναι σε θέση να φροντίζουν τον εαυτό τους μπορεί να ζητήσει από τον άλλο γονέα να συνεισφέρει στη διαβίωση και εκπαίδευση των εν λόγω ενήλικων τέκνων. Η εν λόγω συνεισφορά μπορεί να πραγματοποιηθεί συνολικά ή εν μέρει προς τα ενήλικα ή χειραφετημένα τέκνα, όταν το αποφασίζει ο δικαστής ή αν συμφωνούν οι γονείς (άρθρο 989 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#)).

5 Αν σκοπεύω να προσφύγω στη δικαιοσύνη, πώς μπορώ να γνωρίζω ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο;

Διατροφή ανήλικων τέκνων

Το τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων (Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores) του περιφερειακού πρωτοδικείου είναι αρμόδιο για υποθέσεις που αφορούν διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων με τις οποίες ρυθμίζεται η άσκηση της γονικής μέριμνας και καθορίζεται η διατροφή τέκνων. Εάν δεν υπάρχει τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων, η υπόθεση καταρχήν εκδικάζεται στο τοπικό τμήμα ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας του περιφερειακού πρωτοδικείου.

Για τον καθορισμό της κατά τόπον αρμοδιότητας των προαναφερθέντων δικαστηρίων ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες. Καταρχήν αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής του ανηλίκου κατά την κίνηση της διαδικασίας.

Εάν ο τόπος διαμονής του ανηλίκου είναι άγνωστος, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής των ασκούντων τη γονική μέριμνα.

Εάν οι ασκούντες τη γονική μέριμνα διαμένουν σε διαφορετικούς τόπους, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου ή, σε περίπτωση από κοινού επιμέλειας, του προσώπου με το οποίο κατοικεί ο ανήλικος.

Εάν οποιαδήποτε διαδικασία αφορά δύο ή περισσότερα παιδιά, τα οποία είναι τέκνα των ίδιων γονέων και διαμένουν σε διαφορετικές περιοχές δικαιοδοσίας, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής των περισσότερων εξ αυτών. Αν δεν είναι δυνατός ο καθορισμός της αρμοδιότητας βάσει των παραπάνω κριτηρίων, αρμόδιο είναι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε πρωτοδικώς η αγωγή διατροφής.

Εάν, μετά την έναρξη της διαδικασίας, το τέκνο δεν διαμένει στην Πορτογαλία, αρμόδιο δικαστήριο είναι το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του ενάγοντα ή του εναγομένου εάν και αυτά τα πρόσωπα διαμένουν στο εξωτερικό και το πορτογαλικό δικαστήριο έχει διεθνή δικαιοδοσία, η υπόθεση εκδικάζεται από το τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου της Λισαβόνας (Tribunal da Comarca de Lisboa, Juízo de Família e Menores), διότι το συγκεκριμένο δικαστήριο είναι κατά τόπον αρμόδιο για τον δήμο της Λισαβόνας.

Διατροφή ενήλικων τέκνων

Κάθε ληξιαρχείο είναι αρμόδιο για τις διαδικασίες διατροφής οι οποίες αφορούν ενήλικα τέκνα. Το παραπάνω δεν ισχύει μόνον σε περίπτωση που έχει ήδη εκδοθεί δικαστική απόφαση που καθόριζε τη διατροφή των τέκνων. Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση καθορισμού διατροφής τέκνου το οποίο στο μεταξύ ενηλικιώθηκε ή χειραφετήθηκε σωρεύεται στην προϋπάρχουσα υπόθεση και συνεκδικάζεται από το εν λόγω δικαστήριο.

Διατροφή συζύγων ή πρώην συζύγων

Η διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων κινείται ενώπιον του τμήματος οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου του τόπου διαμονής του εναγομένου. Εάν δεν υπάρχει τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων, η υπόθεση καταρχήν εκδικάζεται στο τοπικό τμήμα ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας του περιφερειακού πρωτοδικείου.

Διατροφή ενηλίκων

Εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται παραπάνω, η διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής ενήλικου εισάγεται στο περιφερειακό πρωτοδικείο: στο κεντρικό πολιτικό τμήμα (juízo central cível) (αν η αξία του αντικειμένου της διαφοράς υπερβαίνει τα 50.000,00 ευρώ)· στο τοπικό τμήμα (Juízo Local) ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας (Juízo de Competência Genérica), εφόσον υπάρχει (εάν η αξία του αντικειμένου της διαφοράς δεν υπερβαίνει το ποσό των 50.000,00 ευρώ). Κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου διαμονής του εναγομένου.

Εκτέλεση αποφάσεων καθορισμού διατροφής

Τα δικαστήρια που παρατίθενται παρακάτω είναι αρμόδια για την κίνηση ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής.

Εάν η υπόθεση στην οποία καθορίστηκε η διατροφή συζητήθηκε ενώπιον του τμήματος οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου (Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores), η ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής κινείται ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου, στο πλαίσιο της αντίστοιχης υπόθεσης με την οποία πρέπει να συνεκδικαστεί η αίτηση εκτέλεσης.

Εάν η υπόθεση στην οποία καθορίστηκε η διατροφή συζητήθηκε ενώπιον του κεντρικού πολιτικού τμήματος του περιφερειακού πρωτοδικείου, αρμόδιο για την ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής είναι το τμήμα εκτέλεσης (Secção de Execução) που θα ήταν αρμόδιο αν η υπόθεση δεν υπαγόταν στη δικαιοδοσία του εν λόγω κεντρικού τμήματος λόγω της οικονομικής της αξίας.

Όταν δεν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης, το κεντρικό πολιτικό τμήμα στο οποίο εκδικάστηκε η αντίστοιχη αναγνωριστική αγωγή είναι αρμόδιο για την ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής και, σε αυτή την περίπτωση, η εκτέλεση διεξάγεται στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.

Εάν η υπόθεση στην οποία καθορίστηκε η διατροφή εκδικάστηκε στο τοπικό τμήμα ή στο τμήμα γενικής δικαιοδοσίας του περιφερειακού πρωτοδικείου, η εκτέλεση διεξάγεται με την εν λόγω διαδικασία, εφόσον το κεντρικό τμήμα δεν διαθέτει τμήμα εκτέλεσης. Εάν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης (του οποίου η κατά τόπον αρμοδιότητα καταλαμβάνει την περιφέρεια στην οποία βρίσκεται το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας ή το τοπικό πολιτικό τμήμα στο οποίο εκδικάστηκε η καταψηφιστική αγωγή) θα είναι αρμόδιο για την ειδική διαδικασία της εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής.

Όσον αφορά την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, ακόμη και αν η εκτέλεση δεν πραγματοποιείται στο τμήμα που εξέδωσε την εκτελεστή απόφαση, η αίτηση εκτέλεσης υποβάλλεται στο πλαίσιο της αναγνωριστικής αγωγής επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση. Στην περίπτωση αυτή, όταν αρμόδιο είναι το τμήμα εκτέλεσης, το δικαστήριο που εκδίδει την απόφαση διαβιβάζει άμεσα αντίγραφο της απόφασης, την αίτηση επίστευσης της εκτέλεσης και τα συνοδευτικά έγγραφα στο τμήμα εκτέλεσης.

Ο ίδιος κανόνας ισχύει σε περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης και το τοπικό πολιτικό τμήμα ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας είναι αρμόδιο για τη διαδικασία εκτέλεσης.

Εάν η διαδικασία στην οποία καθορίστηκε η διατροφή δεν κινήθηκε ενώπιον δικαστηρίου αλλά ενώπιον ληξιαρχείου, η κατά τόπον αρμοδιότητα για την ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

- η διαδικασία εκτέλεσης πρέπει να κινηθεί στο δικαστήριο του τόπου διαμονής του υπόχρεου της διατροφής ωστόσο, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να επιλέξει το δικαστήριο του τόπου εκτέλεσης της παροχής, εάν διαμένει στη μητροπολιτική περιοχή της Λισαβόνας ή του Πόρτο και ο υπόχρεος της διατροφής διαμένει στην ίδια μητροπολιτική περιοχή·
- όταν η εκτέλεση πρέπει να κινηθεί στον τόπο διαμονής του υπόχρεου διατροφής και ο τελευταίος δεν είναι κάτοικος Πορτογαλίας αλλά έχει περιουσιακά στοιχεία εκεί, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου όπου βρίσκονται αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.

Όσον αφορά την καθ' ύλην αρμοδιότητα για την εκτέλεση απόφασης περί διατροφής εκδοθείσας από ληξίαρχο, ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες:

Το τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων του περιφερειακού πρωτοδικείου είναι αρμόδιο για την κίνηση και την εκδίκαση της διαδικασίας εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων, για ανήλικα τέκνα και ενήλικα και χειραφετημένα τέκνα. Ωστόσο, επειδή εν προκειμένω, η αντίστοιχη αναγνωριστική αγωγή δεν εκδικάστηκε στο τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων αλλά στο ληξιαρχείο, τα δικαστήρια μπορεί να αναγνωρίσουν ότι αρμόδιο είναι το τμήμα εκτέλεσης του περιφερειακού πρωτοδικείου.

Εάν δεν υπάρχει τμήμα εκτέλεσης, το τοπικό πολιτικό ή το τμήμα γενικής δικαιοδοσίας είναι αρμόδιο για την ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής.

Σημείωση:

Οι προαναφερθέντες κανόνες για την αρμοδιότητα μπορούν να ερμηνεύονται διαφορετικά από τα εθνικά δικαστήρια.

6 Ως αιτών, υποχρεούμαι να χρησιμοποιήσω ενδιάμεσο για την προσφυγή στη δικαιοσύνη (π.χ. δικηγόρο, κεντρική ή τοπική αρχή, κλπ); Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, ποια διαδικασία ακολουθείται;

Κατά κανόνα δεν είναι αναγκαίος ο διορισμός δικηγόρου σε διαδικασία διατροφής τέκνων, εκτός από το στάδιο της άσκησης ένδικων μέσων. Οι ενάγοντες που είναι ενήλικες ή χειραφετημένοι (π.χ. ο κηδεμόνας του τέκνου) μπορούν να παρίστανται αυτοπροσώπως στη διαδικασία που κινείται ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Ωστόσο, πρέπει να διοριστεί δικηγόρος για το ανήλικο τέκνο όταν τα συμφέροντά του συγκρούονται με τα συμφέροντα των γονέων του, του νόμιμου εκπροσώπου ή του προσώπου που έχει την εν τοις πράγμασι επιμέλεια, καθώς και όταν ένα αρκούντως ώριμο ανήλικο τέκνο ζητά τον διορισμό από το δικαστήριο.

Για τις λοιπές διαδικασίες διατροφής, ισχύουν οι γενικοί κανόνες που περιγράφονται κατωτέρω.

Απαιτείται διορισμός δικηγόρου: σε υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα δικαστηρίων η καθ' ύλην αρμοδιότητα των οποίων υπάγεται σε συγκεκριμένο και ενώπιον των οποίων μπορούν να ασκηθούν τακτικά ένδικα μέσα· σε υποθέσεις στις οποίες επιτρέπεται πάντοτε η άσκηση ενδίκων μέσων, ανεξαρτήτως αξίας του αντικειμένου της διαφοράς σε ένδικα μέσα και ένδικα βοηθήματα που ασκούνται σε ανώτερα δικαστήρια.

Επί του παρόντος (2022), τακτικά ένδικα μέσα μπορούν να ασκηθούν μόνον όταν η αξία του αντικειμένου της διαφοράς υπερβαίνει το όριο της καθ' ύλην αρμοδιότητας του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου ασκείται το ένδικο μέσο και οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι δυσμενείς για τον ασκούντα το ένδικο μέσο κατά ποσό που υπερβαίνει επίσης το ήμισυ του ορίου της ως άνω αρμοδιότητας. Σε περίπτωση αμφιβολίας όσον αφορά την αξία της ζημίας του ηττηθέντος διαδίκου, λαμβάνεται υπόψη μόνον η αξία του αντικειμένου της διαφοράς. Η συγκεκριμένη νομική αρχή έχει διάφορες εξαιρέσεις οι οποίες προβλέπονται στο παρόν δελτίο και σε άλλες ειδικές νομικές διατάξεις. Το 2022, κατά τον χρόνο επανεξέτασης του παρόντος δελτίου, στις αστικές υποθέσεις τα όρια των δικαστηρίων ήταν τα ακόλουθα: Εφετείο (Tribunal da Relação) – 30.000,00 ευρώ Πρωτοδικείο (Tribunal de Primeira Instância) – 5.000,00 ευρώ.

Ακόμη κι όταν είναι υποχρεωτική η εκπροσώπηση από δικηγόρο, αγωγές στις οποίες δεν εγείρονται νομικά ζητήματα μπορούν να υποβληθούν από ασκούμενους δικηγόρους, δικαστικούς πληρεξουσίου και τους ίδιους τους διαδίκους.

7 Υποχρεούμαι να καταβάλω κάποιο τέλος για την προσφυγή στη δικαιοσύνη; Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, σε τι ποσό είναι πιθανόν να ανέρχεται; Αν δεν διαθέτω επαρκή οικονομικά μέσα, μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για την κάλυψη της δαπάνης της σχετικής διαδικασίας;

Η απάντηση στην ερώτηση αυτή εξαρτάται από το κατά πόσον η διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής κινήθηκε σε δικαστήριο ή στο ληξιαρχείο και από το κατά πόσον οι διάδικοι είναι δικαιούχοι νομικής συνδρομής. Στα δικαστήρια καταβάλλονται έξοδα. Στα ληξιαρχεία καταβάλλονται τέλη.

Έξοδα σε υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων

Η καταβολή των εξόδων προβλέπεται στον [κανονισμό για τα διαδικαστικά έξοδα](#).

Τα έξοδα περιλαμβάνουν τα δικαστικά έξοδα, τέλη και τα έξοδα του διαδίκου – άρθρο 529 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#)

Εξαιρέσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία i) και l) του [κανονισμού διαδικαστικών εξόδων](#):

Οι ανήλικοι απαλλάσσονται από την καταβολή εξόδων όταν εκπροσωπούνται από τον εισαγγελέα ή από δικηγόρο διορισμένο από το δικαστήριο σε υποθέσεις που εκδικάζονται από δικαστήρια, και απαλλάσσονται από την καταβολή τελών σε υποθέσεις οι οποίες εξετάζονται από το ληξιαρχείο.

Οι ανήλικοι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους απαλλάσσονται επίσης από τα έξοδα κατά την άσκηση ενδίκων μέσων κατά αποφάσεων που αφορούν την αγωγή, την αναπροσαρμογή ή την παύση διατροφής, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών ενώπιον του τμήματος ανηλίκων. Στο τμήμα ανηλίκων οι διαδικασίες στις οποίες μπορεί να καθοριστεί διατροφή είναι συνήθως η διαδικασία διατροφής ανηλίκων τέκνων και η διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας. Πρόκειται για ειδικές διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο f) του [κανονισμού διαδικαστικών εξόδων](#):

Οι διάδικοι στις διαδικασίες ενώπιον του τμήματος ανηλίκων απαλλάσσονται από την προηγούμενη καταβολή δικαστικών τελών, μεταξύ άλλων και σε διαδικασίες καθορισμού της διατροφής. Σ' αυτές τις περιπτώσεις ο διάδικος δεν καλείται να προκαταβάλει τα δικαστικά τέλη, αλλά να τα καταβάλει εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την έκδοση της απόφασης στην κύρια διαδικασία. Αυτό ισχύει ακόμη και αν η απόφαση δεν έχει καταστεί τελεσίδικη.

Με εξαίρεση τις προαναφερθείσες περιπτώσεις, καταρχήν καταβάλλονται έξοδα. Εξαίρεση αποτελεί μόνο η περίπτωση που ο διάδικος λαμβάνει δικαστική συνδρομή και/ή εφαρμόζεται στην εν λόγω διαδικασία το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, στον οποίο γίνεται αναφορά στη συνέχεια.

Είσπραξη εξόδων

Με εξαίρεση τις απαλλαγές που προαναφέρθηκαν, για την άσκηση αγωγής με αντικείμενο τον καθορισμό διατροφής καταβάλλεται αρχικό δικαστικό τέλος για την κίνηση της διαδικασίας. Το αρχικό δικαστικό τέλος αποτελεί προκαταβολή των τελικών εξόδων.

Τα έξοδα περιλαμβάνουν το δικαστικό τέλος, τις δαπάνες και τα έξοδα του διαδίκου.

Δικαστικό τέλος

Για τον καθορισμό του ποσού του καταβλητέου δικαστικού τέλους, πρέπει να είναι γνωστή η αξία της αγωγής, καθώς το δικαστικό τέλος υπολογίζεται βάσει του εν λόγω ποσού σύμφωνα με έναν από τους πίνακες που επισυνάπτονται στον κανονισμό διαδικαστικών εξόδων.

Η αξία του αντικειμένου της αγωγής για τους σκοπούς της εφαρμογής των προαναφερθέντων πινάκων συνάγεται από τα άρθρα 296 έως 310 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#).

Για παράδειγμα:

- το αντικείμενο αγωγής οριστικής διατροφής έχει αξία ίση με το πενταπλάσιο της ετήσιας προσόδου που ζητείται με την αγωγή, δηλαδή η αξία αυτής της αγωγής αντιστοιχεί στο ποσό της αιτούμενης μηνιαίας καταβολής επί εξήντα·
- η διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων με αντικείμενο την παροχή διατροφής έχει αξία που αντιστοιχεί στο ποσό της αιτούμενης μηνιαίας καταβολής επί δώδεκα·
- η διαδικασία διαζυγίου και η διαδικασία για τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας, οι οποίες αφορούν άλλα άυλα συμφέροντα εκτός της διατροφής, έχει αξία που ανέρχεται τουλάχιστον στο όριο της καθ' ύλην αρμοδιότητας του εφετείου συν ένα λεπτό του ευρώ (το 2022: 30.000,01 ευρώ – άρθρο 44 του [νόμου 62/2013](#)).

Δαπάνες

Οι ακόλουθοι κανόνες ισχύουν όσον αφορά τις δαπάνες (άρθρο 532 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#), ο οποίος διατίθεται στη διεύθυνση [νόμος αριθ. 41/2013, της 26ης Ιουνίου](#)).

Όσον αφορά τις δαπάνες και τις επιβαρύνσεις που προκύπτουν από τις έρευνες (πληρωμές σε εμπειρογνώμονες, εκπόνηση εκθέσεων κ.λπ.), ο κανόνας είναι ότι κάθε διάδικος πληρώνει τις δαπάνες και τις επιβαρύνσεις που τον αφορούν.

Εάν η έρευνα αποδειχθεί προδήλως περιττή ή παρελκυστική, ο διάδικος που τη ζήτησε βαρύνεται με την αντίστοιχη δαπάνη, ανεξάρτητα από την επιτυχή έκβαση ή την απόφαση επί των εξόδων.

Όταν αμφότεροι οι διάδικοι έχουν συμφέρον στις έρευνες ή στη δαπάνη, όταν αντλούν αμφότεροι ίσο όφελος ή όταν δεν είναι εφικτό να προσδιοριστεί ο ενδιαφερόμενος, οι δαπάνες επιμερίζονται εξίσου μεταξύ των διαδίκων.

Έξοδα των διαδίκων

Όσον αφορά τα έξοδα των διαδίκων, το άρθρο 533 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#) ορίζει ότι: τα έξοδα του νικήσαντος διαδίκου βαρύνουν τον ηττηθέντα διάδικο σε διαβαθμιζόμενη κλίμακα αναλογικά προς την ήττα του.

Τα έξοδα των διαδίκων περιλαμβάνουν τα δικαστικά τέλη που προκαταβλήθηκαν, τα έξοδα που πραγματικά πραγματοποίησε ο διάδικος, την αμοιβή που καταβλήθηκε στον δικαστικό επιμελητή και τις σχετικές δαπάνες, την αμοιβή που καταβλήθηκε στον νόμιμο εκπρόσωπο και τις σχετικές δαπάνες.

Λογαριασμός εξόδων

Με εξαίρεση τις προαναφερθείσες περιπτώσεις στις οποίες οι διάδικοι απαλλάσσονται από την προκαταβολική πληρωμή δικαστικού τέλους, καταρχήν, η γραμματεία του δικαστηρίου καταρτίζει τον λογαριασμό εξόδων μόνον αφότου η απόφαση καταστεί τελεσίδικη και αμετάκλητη, και σύμφωνα με το αντίστοιχο περιεχόμενό της. Ο λογαριασμός επιδίδεται στους διαδίκους.

Εάν δεν υπάρχουν ενστάσεις ή καταγγελίες σε σχέση με τον λογαριασμό, ή αυτές επιλύθηκαν, ο ηττηθείς διάδικος καταβάλλει τα οφειλόμενα ποσά και/ή ο νικήσας διάδικος εισπράττει τα ποσά που προκατέβαλε.

Τα έξοδα των διαδίκων καταβάλλονται απευθείας από τον ηττηθέντα διάδικο στον διάδικο στον οποίο οφείλονται. Εάν ο ηττηθείς διάδικος λαμβάνει νομική συνδρομή, η πληρωμή των σχετικών ποσών στον διάδικο στον οποίο οφείλονται γίνεται από το κράτος — άρθρο 26 του [κανονισμού διαδικαστικών εξόδων](#).

Νομική συνδρομή σε υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων

Αν ο αιτών δεν διαθέτει τα μέσα προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα της διαδικασίας, δύναται να λάβει νομική συνδρομή. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, νομική συνδρομή παρέχεται μόνον σε φυσικά πρόσωπα και σε νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Το σύστημα παροχής νομικής συνδρομής καθορίζεται στον [νόμο αριθ. 34/2004](#).

Η νομική συνδρομή προς τα φυσικά πρόσωπα παρέχεται υπό διάφορες μορφές: νομικές συμβουλές απαλλαγή από δικαστικά τέλη και δαπάνες σταδιακή πληρωμή δικαστικών τελών και δαπανών διορισμός και πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου διορισμός και σταδιακή πληρωμή αμοιβής νομικού εκπροσώπου ορισμός δικαστικού επιμελητή.

Το πορτογαλικό σύστημα νομικής συνδρομής, όπως περιγράφεται στο παρόν δελτίο, εφαρμόζεται σε όλα τα δικαστήρια και όλα τα είδη διαδικασιών.

Οι αιτήσεις δικαστικής συνδρομής υποβάλλονται μέσω ειδικού εντύπου. Παραδίδονται αυτοπροσώπως ή αποστέλλονται ταχυδρομικά σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία του Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης IP (Instituto da Segurança Social IP). Τα έντυπα και οι οδηγίες συμπλήρωσής τους παρέχονται από το εν λόγω νομικό πρόσωπο. Γενικά, η προθεσμία απάντησης είναι τριάντα ημέρες. Τόσο οι πρακτικές πληροφορίες όσο και τα έντυπα διατίθενται στη διεύθυνση [Νομική προστασία - seg-social.pt](#).

Όταν ασκεί αγωγή, ο ενάγων πρέπει να επισυνάπτει στο εισαγωγικό έγγραφο της δίκης τις έγγραφες αποδείξεις της προηγούμενης καταβολής του δικαστικού τέλους ή της χορήγησης νομικής συνδρομής ως προς την απαλλαγή από την προκαταβολή του εν λόγω τέλους. Όταν η νομική συνδρομή παρέχεται υπό μορφή σταδιακής πληρωμής των δικαστικών τελών, πρέπει να επισυνάπτεται το σχετικό αποδεικτικό καθώς και η απόδειξη πληρωμής του οφειλόμενου — άρθρα 14 και 15 του [κανονισμού διαδικαστικών εξόδων](#).

Τέλη σε υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα του ληξιαρχείου

Οι ανήλικοι απαλλάσσονται από την καταβολή τελών όταν εκπροσωπούνται από τον εισαγγελέα ή από δικηγόρο διορισμένο από το δικαστήριο σε υποθέσεις που εξετάζονται από το ληξιαρχείο.

Τα καταβλητέα τέλη για υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα του ληξιαρχείου καθορίζονται στον κανονισμό ληξιαρχικών και συμβολαιογραφικών τελών.

Για παράδειγμα, το 2022 τα καταβλητέα τέλη για υποθέσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των ληξιαρχείων (τα οποία παρατίθενται στο άρθρο 18 του [κανονισμού ληξιαρχικών και συμβολαιογραφικών τελών](#)) έχουν ως εξής:

- διαδικασία συναινετικού διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού (χωρίς διανομή της περιουσίας), περιλαμβανομένων των αποφάσεων επικύρωσης συμφωνιών που αφορούν διατροφή μεταξύ συζύγων ή για ανήλικα τέκνα - 280 ευρώ·
- διαδικασία παροχής διατροφής σε ενήλικα ή χειραφετημένα τέκνα - 120 ευρώ·
- διαδικασία τροποποίησης συμφωνιών διατροφής - 100 ευρώ.

Τα εν λόγω ποσά ισχύουν για το 2022, έτος επικαιροποίησης του παρόντος δελτίου, και επανεξετάζονται. Επομένως, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμβουλευούνται την εθνική νομοθεσία κατά περίπτωση.

Νομική συνδρομή σε υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα του ληξιαρχείου

Η νομική συνδρομή αφορά μόνον δύο περιπτώσεις υποθέσεων που εξετάζονται από το ληξιαρχείο: διορισμός και πληρωμή αμοιβής δικηγόρου· διορισμός και σταδιακή πληρωμή αμοιβής δικηγόρου·

Επιπλέον, στα ληξιαρχεία, ορισμένες πράξεις διενεργούνται ατελώς όταν οι αιτούντες οι οποίοι είναι φυσικά πρόσωπα μπορούν να αποδείξουν ότι διαθέτουν περιορισμένα οικονομικά μέσα.

Τα περιορισμένα οικονομικά μέσα μπορούν να αποδειχθούν με τους ακόλουθους τρόπους: έγγραφο από την αρμόδια διοικητική αρχή βεβαίωση από το δημόσιο ίδρυμα κοινωνικής πρόνοιας στο οποίο κατοικεί το φυσικό πρόσωπο.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι ακόλουθες πράξεις χορηγούνται ατελώς: ληξιαρχικές πράξεις ή βεβαιώσεις ιθαγένειας διαδικασίες και βεβαιώσεις σχετικές με τα ανωτέρω απαιτούμενα έγγραφα και διαδικασίες σχετικές με τη χορήγησή τους βεβαιώσεις απαιτούμενες για οποιονδήποτε σκοπό.

Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν για τις υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα του ληξιαρχείου στο οποίο καθορίστηκε η διατροφή.

8 Τι είδους διατροφή είναι πιθανόν να επιδικάσει το δικαστήριο; Πώς υπολογίζεται το ποσό της διατροφής; Μπορεί να αναθεωρηθεί η απόφαση του δικαστηρίου αν οι δαπάνες διαβίωσης ή οι οικογενειακές συνθήκες μεταβληθούν; Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, με ποιο τρόπο (π.χ. μέσω του συστήματος αυτόματης τιμαριθμικής προσαρμογής);

Κατά κανόνα, η διατροφή ορίζεται ως μηνιαίες χρηματικές πληρωμές, εκτός αν υπάρχει συμφωνία ή νομική διάταξη περί του αντιθέτου ή όταν συντρέχουν λόγοι που να δικαιολογούν έκτακτα μέτρα. Εάν, για παράδειγμα, ο υπόχρεος στην καταβολή της διατροφής αποδείξει ότι δεν μπορεί να καταβάλλει τη διατροφή ως χρηματικό ποσό αλλά προσφέροντας την οικία και την εταιρεία του, μπορεί κατ' εξαίρεση να διαταχθεί αυτή η εισφορά.

Υπολογισμός διατροφής

Η υποχρέωση διατροφής και ο υπολογισμός της διατροφής διέπονται από τα άρθρα 1878 έως 1880, 1905 και 2003 έως 2023 του [Αστικού Κώδικα](#).

Το ποσό της διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις δυνατότητες του υπόχρεου και τις ανάγκες του δικαιούχου. Κατά τον καθορισμό της διατροφής, λαμβάνεται επίσης υπόψη η δυνατότητα του δικαιούχου να αυτοσυντηρηθεί.

Οι ανάγκες του δικαιούχου της διατροφής εξαρτώνται από το κατά πόσον είναι ανήλικο τέκνο, ενήλικο τέκνο το οποίο συνεχίζει την κατάρτιση ή την εκπαίδευσή του ή ενήλικος. Αυτά έχουν ήδη αναφερθεί στην απάντηση στην ερώτηση 1.

Όσον αφορά τις δυνατότητες του υπόχρεου της διατροφής που πρέπει να ληφθούν υπόψη, πρέπει να επισημανθούν τα ειδικά κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με το αν η διατροφή αφορά τέκνα ή πρώην συζύγους.

Καθορισμός διατροφής ανηλίκων

Η υποχρέωση διατροφής του ανήλικου τέκνου αποτελεί θεμελιώδες καθήκον των γονέων. Θεμελιώνεται άμεσα στο άρθρο 36 παράγραφος 5 του Συντάγματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Η καταβλητέα στον ανήλικο διατροφή πρέπει να προσδιορίζεται με βάση τις δυνατότητες του υπόχρεου της διατροφής.

Σύμφωνα με την καταρχήν νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου της Πορτογαλίας (Supremo Tribunal de Justiça), για τον υπολογισμό του ύψους της οφειλόμενης διατροφής σε τέκνο, το δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη όχι μόνον το ύψος του τρέχοντος εισοδήματος του υπόχρεου, αλλά συνολικά και γενικά, την κοινωνική του θέση, την ικανότητά του να εργαστεί, την υποχρέωση να αναζητά ενεργά ένα επάγγελμα το οποίο θα του επιτρέπει να εκπληρώνει την υποχρέωση αυτή, καθώς και το πλήρες φάσμα των περιουσιακών του στοιχείων.

Καθορισμός διατροφής πρώην συζύγων

Κατά τον καθορισμό του ποσού της διατροφής που οφείλεται σε πρώην συζύγους, το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη διάρκεια του γάμου, τη συνεισφορά στα οικονομικά της οικογένειας, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας των συζύγων, τα επαγγελματικά τους προσόντα και τις προοπτικές εύρεσης εργασίας, τον χρόνο που πρέπει να αφιερώνουν στην ανατροφή των κοινών τέκνων τους, τα εισοδήματα και τις προσόδους τους, τυχόν νέο γάμο ή συμβίωση και, γενικότερα, κάθε παράγοντα που επηρεάζει τις ανάγκες του συζύγου που δικαιούται τη διατροφή και τις δυνατότητες του υπόχρεου διατροφής.

Σύμφωνα με την κρατούσα εθνική νομολογία, ο δικαιούχος σύζυγος δεν δικαιούται να απαιτήσει τη διατήρηση του βιοτικού επιπέδου που απολάμβανε κατά τη διάρκεια του γάμου.

Ο χρόνος για τον οποίο οφείλεται η διατροφή

Διατροφή η οποία καθορίζεται με δικαστική απόφαση οφείλεται από την ημερομηνία άσκησης της αγωγής. Διατροφή η οποία καθορίζεται με συμφωνία των μερών και επικυρώνεται με απόφαση του δικαστηρίου ή του ληξιαρχου οφείλεται από την ημερομηνία υπερημερίας του υπόχρεου. Ο υπόχρεος καθίσταται υπερήμερος από την ημερομηνία που έχει οριστεί για την πληρωμή ή, αν αυτή δεν έχει οριστεί, από την ημερομηνία κατά την οποία ζητείται η πληρωμή. Με την επιφύλαξη των περιπτώσεων που προαναφέρθηκαν, το δίκαιο της Πορτογαλίας δεν προβλέπει τον αναδρομικό καθορισμό της διατροφής.

Αναπροσαρμογή της καθορισθείσας διατροφής

Σε περίπτωση μεταβολής των συνθηκών μετά τον καθορισμό της διατροφής, η διατροφή μπορεί να αναπροσαρμοστεί ή να παύσει.

Εφόσον δεν εκκρεμεί ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, η αίτηση αναπροσαρμογής ή παύσης της διατροφής ασκείται μαζί με την καταψηφιστική αγωγή. Εάν εκκρεμεί ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, η αίτηση αναπροσαρμογής ή παύσης της διατροφής συνεκδικάζεται με τη διαδικασία εκτέλεσης.

Ο υπόχρεος διατροφής μπορεί να ζητήσει τη μείωση ή την παύση της διατροφής εάν, για παράδειγμα, μειωθούν οι οικονομικές του δυνατότητες, βελτιωθούν οι δυνατότητες του δικαιούχου της διατροφής, ο δικαιούχος της διατροφής ενηλικιωθεί ή ο δικαιούχος της διατροφής καταστεί ικανός να συμβάλει ο ίδιος στη διαβίωσή του.

Ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να ζητήσει την αύξηση του ποσού της διατροφής εάν, για παράδειγμα, η οικονομική του κατάσταση επιδεινωθεί, η οικογενειακή του κατάσταση μεταβληθεί, οι ανάγκες του αυξηθούν ή το κόστος διαβίωσης αυξηθεί, και η αύξηση αυτή μπορεί και πρέπει να επιβαρύνει τον υπόχρεο της διατροφής (επειδή, για παράδειγμα, αυξήθηκε επίσης ο μισθός του).

Αυτόματη αναπροσαρμογή

Για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου κόστους διαβίωσης, στην απόφαση καθορισμού της διατροφής μπορεί να ορίζεται ότι το ποσό της διατροφής πρέπει να υπόκειται σε τακτική αυτόματη αναπροσαρμογή (συνήθως σε ετήσια βάση).

Η αναπροσαρμογή μπορεί να βασίζεται στην αύξηση του δείκτη πληθωρισμού που δημοσιεύεται ετησίως από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (Instituto Nacional de Estatística) ή στην αύξηση ορισμένου επιτοκίου που υποδεικνύεται από το δικαστήριο. Ωστόσο, μπορεί να συνίσταται επίσης σε πάγια ετήσια αύξηση κατά ορισμένο ποσό, το οποίο προβλέπεται στην απόφαση.

Ο δικαστής είναι υπεύθυνος για τον καθορισμό της αυτόματης αναπροσαρμογής και την επιλογή του κατάλληλου τρόπου επίτευξής της, κατά τη διακριτική του ευχέρεια. Η αυτόματη αναπροσαρμογή μπορεί επίσης να καθοριστεί με επικυρωμένη συμφωνία των μερών.

Προσωρινή διατροφή

Εκτός από την οριστική διατροφή, μπορεί να καθοριστεί επίσης προσωρινή διατροφή.

Εάν δεν έχει καθοριστεί ακόμη οριστική διατροφή, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αιτήματος του δικαιούχου της διατροφής ή αυτεπαγγέλτως, εάν ο δικαιούχος είναι ανήλικος, να χορηγήσει προσωρινή διατροφή η οποία καθορίζεται κατά τη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου. Η προσωρινή διατροφή δεν επιστρέφεται. Καταβάλλεται ενόσω εκκρεμεί η κύρια διαδικασία για τον καθορισμό της οριστικής διατροφής. Η οριστική διατροφή οφείλεται από τη στιγμή που καθορίζεται.

Εάν εκκρεμεί διαδικασία διαζυγίου κατ' αντιδικία, ο δικαστής μπορεί να καθορίσει προσωρινή διατροφή για έναν εκ των συζύγων ή για τα τέκνα, ενόσω εκκρεμεί η διαδικασία. Ενόσω εκκρεμεί διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας, ο δικαστής μπορεί επίσης να καθορίσει προσωρινή διατροφή για τα ανήλικα τέκνα. Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, προσωρινή διατροφή μπορεί να καθοριστεί στη διάρκεια της συζήτησης στο πλαίσιο της ίδιας της διαδικασίας.

Εναλλακτικά, προσωρινή διατροφή μπορεί να καθοριστεί στη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, η οποία συνεκδικάζεται στο πλαίσιο της κύριας δίκης στην οποία καθορίζεται η οριστική διατροφή.

9 Πώς και σε ποιον καταβάλλεται η διατροφή;

Η διατροφή καταβάλλεται υπό τους όρους και στο πρόσωπο που αναφέρονται στη δικαστική απόφαση ή στη συμφωνία των διαδίκων που επικυρώθηκε από το δικαστήριο.

Κατά κανόνα, εάν ο δικαιούχος είναι ενήλικος που έχει δικαιοπρακτική ικανότητα ή χειραφετημένο τέκνο, η διατροφή καταβάλλεται απευθείας στον δικαιούχο.

Εάν πρόκειται για ενήλικο που στερείται δικαιοπρακτικής ικανότητας, η διατροφή καταβάλλεται στο πρόσωπο που έχει νόμιμη υποχρέωση να ασκεί για λογαριασμό του τα οικονομικά του δικαιώματα (κηδεμόνας, επίτροπος ή δικαστικός συμπαραστάτης)· το ποσό της διατροφής μπορεί επίσης να καταβάλλεται σε ίδρυμα.

Εάν ο δικαιούχος είναι ανήλικος, η διατροφή καταβάλλεται στο πρόσωπο που έχει την επιμέλειά του, το οποίο μπορεί να είναι ένας από τους γονείς, άλλος συγγενής, τρίτος (ανάδοχη οικογένεια) ή ο διευθυντής του ιδρύματος στο οποίο έχει ανατεθεί η μέριμνα του ανηλίκου.

Η νομοθεσία δεν επιβάλλει αυστηρά καθορισμένους τρόπους πληρωμής και οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν με ποιον τρόπο θα ρυθμισθεί το θέμα αυτό. Εάν δεν υπάρχει σχετική συμφωνία, τα δικαστήρια αποφασίζουν τον τρόπο πληρωμής που είναι πιο πρακτικός και λιγότερο δαπανηρός τόσο για τον υπόχρεο όσο και για τον δικαιούχο της διατροφής.

Γενικά, η μηνιαία διατροφή καταβάλλεται σε μετρητά και πρέπει να παραδίδεται στον δικαιούχο στην αρχή του εκάστοτε μήνα.

Ο χρόνος και ο τόπος πληρωμής προσδιορίζονται στη συμφωνία ή στην απόφαση καθορισμού της διατροφής. Εάν δεν έχουν οριστεί, ισχύουν σχετικά οι συμπληρωματικοί κανόνες του Αστικού Κώδικα. Οι κανόνες αυτοί ορίζουν, καταρχήν, ότι αν δεν προβλέπεται κάτι διαφορετικό:

- η διατροφή που καταβάλλεται σε μετρητά καταβάλλεται στον τόπο διαμονής του δικαιούχου όταν η πληρωμή καθίσταται ληξιπρόθεσμη·
- καθώς οι πληρωμές αντιστοιχούν στους ημερολογιακούς μήνες, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει πληρωμή οποτεδήποτε από την πρώτη ημέρα του οικείου μήνα.

Οι συνηθέστεροι τρόποι πληρωμής είναι με τραπεζικό έμβασμα, κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό, ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή ή απευθείας καταβολή μετρητών στον δικαιούχο.

10 Αν ο υπόχρεος σε διατροφή (οφειλέτης) δεν την καταβάλλει

οικειοθελώς, ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν ώστε να αναγκαστεί να την καταβάλει;

Εάν ο υπόχρεος της διατροφής αθετήσει την υποχρέωση καταβολής της, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να προσφύγει σε μέσα εκτέλεσης του αστικού και του ποινικού δικαίου.

Μέτρα εκτέλεσης του αστικού δικαίου

Διαδικασία προ της εκτέλεσης

Στην περίπτωση διατροφής τέκνου, η οποία έχει καθοριστεί σε διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής ή σε διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας, ο νόμος παρέχει στον δικαιούχο της διατροφής τη δυνατότητα κίνησης διαδικασίας προ της εκτέλεσης.

Ο δικαιούχος διατροφής ανήλικου τέκνου μπορεί να ζητήσει τη διεξαγωγή διαδικασίας προ της εκτέλεσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 48 του [Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας](#) (Regime Geral do Processo Tutelar Cível), εφόσον ισχύουν οι παρακάτω προϋποθέσεις: μη καταβολή ή καθυστέρηση στην καταβολή διατροφής μη καταβολή ή καθυστέρηση στην καταβολή διατροφής ο υπόχρεος διατροφής έχει τακτικά εισοδήματα από εργασία, σύνταξη, επιδοτήσεις, προμήθειες, ποσοστά, αμοιβές, πριμ, εισφορές ή παρόμοια εισοδήματα.

Η αίτηση σωρεύεται στη διαδικασία για τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας ή τη διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής τέκνου, οι οποίες εκδικάζονται από το δικαστήριο. Ο υπόχρεος της διατροφής ειδοποιείται να καταβάλει τη διατροφή εντός δέκα ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή κατέστη πληρωτέα. Εάν ο υπόχρεος της διατροφής δεν επισυνάψει έγγραφες αποδείξεις πληρωμής, οι πληρωμές της διατροφής θα παρακρατούνται σε μηνιαία βάση από την αμοιβή, τον μισθό, τη σύνταξη, τις επιδοτήσεις ή άλλο εισόδημα το οποίο λαμβάνει. Για τον σκοπό αυτό, ο φορέας που είναι αρμόδιος για την πληρωμή θα ενημερωθεί ώστε να προβαίνει στη μηνιαία παρακράτηση και να καταθέτει απευθείας το ποσό στον τραπεζικό λογαριασμό που έχει προσδιορίσει ο δικαιούχος της διατροφής. Τα παρακρατούμενα ποσά καλύπτουν επίσης τις πληρωμές διατροφής που καθίστανται απαιτητές.

Αφού ενημερωθούν σχετικά, όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την διεκπεραίωση ή την πληρωμή του παραπάνω εισοδήματος αναλαμβάνουν τον ρόλο του εγκεκριμένου θεματοφύλακα των ποσών που παρακρατούνται ως διατροφή. Ως εκ τούτου, εάν δεν παρακρατήσουν το συμφωνημένο ποσό, η εκτέλεση στρέφεται εναντίον τους στο πλαίσιο της τρέχουσας διαδικασίας.

Τα παρακρατούμενα ποσά δεν περιλαμβάνουν διατροφή συσσωρευθείσα πριν από την όχληση προς τον υπόχρεο της διατροφής να προβεί στην πληρωμή. Καλύπτουν, ωστόσο, τις πληρωμές διατροφής που καθίστανται απαιτητές. Για την είσπραξη της διατροφής που ενδεχομένως είχε σωρευτεί πριν από την όχληση που έλαβε χώρα στο πλαίσιο της διαδικασίας, ο δικαιούχος της διατροφής πρέπει να κινήσει διαδικασία εκτέλεσης. Έτσι, όταν οφείλεται διατροφή σε ανήλικους, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί κάλλιστα να κινήσει ταυτόχρονα διαδικασία προ της εκτέλεσης (για τα ποσά της διατροφής που θα καταστούν απαιτητά) και ειδική διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής (για την πληρωμή ήδη ληξιπρόθεσμων ποσών).

Δεν είναι απαραίτητο να κινηθεί διαδικασία προ της εκτέλεσης πριν από την προσφυγή στην εκτέλεση. Αποτελεί απλώς εναλλακτική της εκτέλεσης. Δεν επιτρέπεται η άσκηση ανακοπής, αλλά ο δικαιούχος της διατροφής έχει στη διάθεσή του λιγότερα μέσα απ' ό,τι στο πλαίσιο της εκτέλεσης, καθώς μπορεί να ζητήσει μόνον παρακρατήσεις από μισθό, αμοιβή, σύνταξη, επιδότηση ή παρόμοιο περιοδικό εισόδημα (δεν μπορεί να ζητήσει την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων, καταθέσεων ή πιστωτικών δικαιωμάτων).

Εάν οφείλεται διατροφή σε ανήλικους, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί, εναλλακτικά, να ασκήσει μόνον ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, όπως προβλέπεται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Έτσι, με μια ενιαία αγωγή, μπορεί να εισπράξει στο ακέραιο τα ληξιπρόθεσμα ή μη ποσά. Στην αγωγή εκτέλεσης, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να χρησιμοποιήσει περισσότερα μέτρα εκτέλεσης, όπως την κατάσχεση και τη δέσμευση μισθωμάτων (consignação de rendimentos). Οι διαδικασίες αυτές θα εξηγηθούν παρακάτω.

Διαδικασία λόγω μη συμμόρφωσης

Σε περίπτωση διατροφής ανήλικου τέκνου που καθορίστηκε σε διαδικασία ρύθμισης της γονικής μέριμνας, ο νόμος παρέχει επίσης στον δικαιούχο της διατροφής τη δυνατότητα κίνησης διαδικασίας λόγω μη συμμόρφωσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του [Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας](#).

Με τη διαδικασία αυτή ζητείται από το δικαστήριο να διατάξει τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη συμμόρφωση και να επιβάλει πρόστιμο στον υπόχρεο που αθέτησε την υποχρέωσή του. Η αίτηση σωρεύεται στη διαδικασία, το δικαστήριο κλητεύει τους γονείς σε σύσκεψη ή κλητεύει τον εναγόμενο για να αντικρούσει την αίτηση εντός πέντε ημερών.

Οι γονείς μπορούν να συμφωνήσουν να τροποποιήσουν το καθεστώς που έχει καθοριστεί. Ελλείψει συμφωνίας, ο δικαστής θα αποφανθεί προσωρινά επί του αιτήματος και θα παραπέμψει τους διαδίκους σε διαμεσολάβηση ή ειδική συζήτηση η οποία θα διεξαχθεί από πραγματογνώμονα. Εάν και πάλι αποδειχθεί αδύνατη η επίτευξη συμφωνίας, οι γονείς ειδοποιούνται να υποβάλουν προτάσεις και αποδεικτικά στοιχεία. Ακολουθούν η διεξαγωγή αποδείξεων, η δίκη και η έκδοση απόφασης.

Ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής

Σε κάθε περίπτωση στην οποία υπάρχει καθυστέρηση στην καταβολή διατροφής, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να κινήσει ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής σύμφωνα με τα άρθρα 933 έως 937 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#). Η δυνατότητα αυτή παρέχεται ανεξάρτητα από το αν η διατροφή οφείλεται σε ανήλικους ή σε ενηλίκους και αν είναι οριστική ή προσωρινή.

Στην ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, ο αιτών μπορεί να ζητήσει: την επιδίκαση αναλογίας των ποσών, των μισθών ή των συντάξεων που λαμβάνει το άλλο μέρος ή τη δέσμευση μισθωμάτων που ανήκουν στον υπόχρεο της διατροφής.

Η επιδίκαση ή η δέσμευση είναι ανεξάρτητες από την κατάσχεση και προορίζονται να εξασφαλίσουν την καταβολή ήδη ληξιπρόθεσμων ποσών και ποσών που θα καταστούν απαιτητά στο μέλλον.

Όταν ο αιτών ζητεί την επιδίκαση ποσών, μισθών ή συντάξεων, ο φορέας που είναι υπεύθυνος για την καταβολή τους ή τη διεκπεραίωση των αντίστοιχων πληρωμών ειδοποιείται ότι πρέπει να καταβάλει το επιδικασθέν ποσό απευθείας στον αιτούντα. Το επιδικασθέν ποσό κατατίθεται μηνιαίως στον τραπεζικό λογαριασμό του αιτούντος, ο οποίος οφείλει να παραθέσει τον αριθμό του λογαριασμού στο εισαγωγικό έγγραφο της δίκης.

Όταν ο επισπεύδων την εκτέλεση αιτείται την εκχώρηση μισθωμάτων, πρέπει να αναφέρει τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αφορούν τα μισθώματα, και ο δικαστικός επιμελητής προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία που κρίνει επαρκή για την κάλυψη των ποσών που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμα και όσων καθίστανται απαιτητά. Ο καθ' ου η εκτέλεση έχει δικαίωμα ακρόασης για τον σκοπό αυτό.

Εάν αποδειχθεί, αφού πραγματοποιηθεί η δέσμευση, ότι το δεσμευθέν εισόδημα δεν επαρκεί, ο αιτών μπορεί να υποδείξει άλλα περιουσιακά στοιχεία. Εάν, αντιθέτως, αποδειχθεί ότι το δεσμευθέν εισόδημα είναι υπερβολικό, ο αιτών οφείλει να επιστρέψει στον καθ' ου το υπερβάλλον ποσό, εφόσον το έχει εισπράξει. Ο καθ' ου δικαιούται επίσης να ζητήσει τον περιορισμό της δέσμευσης σε τμήμα μόνον των περιουσιακών στοιχείων ή τη μεταφορά της σε άλλα περιουσιακά στοιχεία.

Τα επιδικασθέντα ποσά ή το ύψος των δεσμευθέντων μισθωμάτων θα πρέπει να επαρκούν για την κάλυψη ληξιπρόθεσμων πληρωμών, τόκων υπερημερίας, εφόσον τους απαιτήσει ο δικαιούχος της διατροφής, ποσών που καθίστανται απαιτητά και αυτόματων αναπροσαρμογών, εφόσον έχουν προβλεφθεί.

Ο δικαιούχος της διατροφής εξακολουθεί να δύναται να ζητήσει την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων του υπόχρεου της διατροφής. Η κατάσχεση μπορεί να αφορά ακίνητα και κινητά περιουσιακά στοιχεία, τραπεζικές καταθέσεις, πιστωτικά δικαιώματα, εμπορικές επιχειρήσεις ή μετοχές εταιρειών.

Εάν το κατασχεθέν περιουσιακό στοιχείο πωληθεί για την εξόφληση οφειλής από διατροφή, η απόδοση του υπερβάλλοντος ποσού στον υπόχρεο της διατροφής διατάσσεται μόνον εάν η πληρωμή διατροφής η οποία καθίσταται απαιτητή είναι εξασφαλισμένη σε βαθμό που ο δικαστής κρίνει προσήκοντα, εκτός εάν παρασχεθεί εξασφάλιση ή άλλη κατάλληλη εγγύηση.

Ο υπόχρεος της διατροφής κλητεύεται μόνον αφού πραγματοποιηθεί η κατάσχεση / επιδίκαση / δέσμευση

μισθωμάτων. Η άσκηση ανακοπής κατά της εκτέλεσης ή της κατάσχεσης από τον υπόχρεο της διατροφής δεν αναστέλλει την εκτέλεση.

Σε περίπτωση αιτήματος αναπροσαρμογής ή παύσης των πληρωμών διατροφής ενώ εκκρεμεί η ειδική διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, το αίτημα σωρεύεται στη διαδικασία εκτέλεσης.

Ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με συμφωνία διατροφής η οποία απορρέει από δημόσιο έγγραφο το οποίο εκδόθηκε ή επικυρώθηκε από διοικητικές αρχές, σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να επικαλεστεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, ο οποίος προβλέπει τη θέσπιση του ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου [άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο β) του παραπάνω κανονισμού και άρθρο 68 παράγραφος 2 του κανονισμού 4/2009, της 18ης Δεκεμβρίου 2008].

Μέτρα εκτέλεσης του ποινικού δικαίου

Το άρθρο 250 του [Ποινικού Κώδικα](#) προβλέπει και τιμωρεί το αδίκημα της αθέτησης των υποχρεώσεων διατροφής με ποινή φυλάκισης από έναν μήνα έως δύο έτη ή πρόστιμο που αντιστοιχεί σε έως διακόσιες σαράντα ημέρες, ανάλογα με τις περιπτώσεις που προβλέπονται στον Κώδικα.

Για την κίνηση ποινικής διαδικασίας απαιτείται έγκληση.

Σε περίπτωση εκπλήρωσης της υποχρέωσης, το δικαστήριο δύναται να μην επιβάλει ποινή ή να αναιρέσει εν όλω ή εν μέρει την ποινή που ο υπόχρεος δεν έχει ακόμη εκτίσει.

11 Παρακαλείστε να περιγράψετε με συντομία τυχόν περιορισμούς στους οποίους υπόκειται η εκτέλεση, ιδίως διατάξεις περί προστασίας του οφειλέτη καθώς και προθεσμίες παραγραφής ή αποσβεστικές προθεσμίες στο οικείο σύστημα αναγκαστικής εκτέλεσης.

Οι κανόνες που ισχύουν για την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων ή δικαιωμάτων και οι αντίστοιχοι περιορισμοί και λόγοι ανακοπής θεσπίζονται στα άρθρα 735 έως 783 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#).

Καταρχήν, η εκτέλεση μπορεί να αφορά το σύνολο των κατασχετέων περιουσιακών στοιχείων του υπόχρεου της διατροφής τα οποία σύμφωνα με το ουσιαστικό δίκαιο υπόκεινται σε εκτέλεση για την εξόφληση οφειλής. Η κατάσχεση περιορίζεται στα περιουσιακά στοιχεία τα οποία απαιτούνται για την πληρωμή της οφειλής που αφορά η εκτέλεση και των προβλεπόμενων εξόδων εκτέλεσης.

Επιπλέον, ο νόμος προβλέπει τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται η κατάσχεση καθώς και προθεσμίες παραγραφής όσον αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Περιορισμοί κατάσχεσης

Υπάρχουν ορισμένα είδη περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν είναι δυνατόν να κατασχεθούν σε καμία περίπτωση (απολύτως ακατάσχετα πράγματα), άλλα τα οποία είναι δυνατόν να κατασχεθούν μόνον σε ορισμένες περιπτώσεις (σχετικώς ακατάσχετα πράγματα) και άλλα τα οποία είναι δυνατόν να κατασχεθούν μόνον εν μέρει (μερικώς ακατάσχετα πράγματα).

Απολύτως ακατάσχετα πράγματα

Εκτός από τα πράγματα που εξαιρούνται από την κατάσχεση δυνάμει ειδικής διάταξης, τα παρακάτω είναι απολύτως ακατάσχετα:

- αναπαλλοτρίωτα πράγματα ή δικαιώματα·
- δημόσια περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στο Δημόσιο και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου·
- πράγματα των οποίων η κατάσχεση αντίκειται στα χρηστά ήθη ή στερείται οικονομικής λογικής λόγω της αμελητέας αγοραίας αξίας τους·

- πράγματα τα οποία προορίζονται ειδικά για την άσκηση δημόσιας λατρείας·
- τάφοι
- μέσα και πράγματα απαραίτητα σε άτομα με αναπηρία και προοριζόμενα για τη θεραπεία ασθενών.

Σχετικώς ακατάσχετα πράγματα

Τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία είναι σχετικώς ακατάσχετα:

- Εκτός από την περίπτωση που η εκτέλεση αφορά την πληρωμή οφειλής η οποία είναι εξασφαλισμένη με εμπράγματο ασφάλεια, εξαιρούνται από την κατάσχεση τα περιουσιακά στοιχεία του κράτους και λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των νομικών προσώπων που εκτελούν δημόσια έργα ή είναι παραχωρησιούχοι δημόσιων υπηρεσιών και των φιλανθρωπικών ιδρυμάτων που προορίζονται ειδικά για την εξυπηρέτηση δημόσιων σκοπών.
- τα εργαλεία της εργασίας του υπόχρεου της διατροφής και πράγματα απαραίτητα για την άσκηση του επαγγέλματος ή την επαγγελματική του κατάρτιση εξαιρούνται επίσης από την κατάσχεση, εκτός εάν ο υπόχρεος της διατροφής δηλώσει ότι μπορούν να κατασχεθούν, εάν η εκτέλεση πραγματοποιείται για την πληρωμή του τιμήματος αγοράς τους ή του κόστους επισκευής τους ή εάν κατάσχονται ως ενσώματες ακινητοποιήσεις εμπορικής επιχείρησης·
- Εξαιρούνται επίσης από την κατάσχεση τα στοιχειώδη είδη της οικοσκευής του καθ' ου η εκτέλεση, εκτός αν η εκτέλεση αποσκοπεί στην καταβολή του τιμήματος των ίδιων των πραγμάτων ή το κόστος επιδιόρθωσής τους.

Τα χρηματικά ποσά ή οι τραπεζικές καταθέσεις που σωρεύονται λόγω της ικανοποίησης ακατάσχετης απαίτησης είναι ομοίως ακατάσχετα, υπό τους ίδιους όρους με την αρχική απαίτηση.

Όταν εισπράττεται απαίτηση από διατροφή, ισχύουν οι προαναφερθέντες κανόνες σχετικά με την απόλυτη και τη σχετική απαγόρευση κατάσχεσης.

Κατά κανόνα, σε περίπτωση μερικώς κατασχετών πραγμάτων στο πλαίσιο εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής, το ποσό που μπορεί να κατασχεθεί είναι υψηλότερο από εκείνο που προβλέπεται σε περίπτωση κατάσχεσης η οποία βασίζεται σε άλλες απαιτήσεις, όπως θα εξηγηθεί παρακάτω.

Μερικώς κατασχετά πράγματα

Τα δύο τρίτα του καθαρού μισθού, της αμοιβής, των ποσών που λαμβάνονται περιοδικά ως σύνταξη ή οποιωνδήποτε άλλων κοινωνικών επιδομάτων, ασφάλειας, αποζημίωσης ατυχήματος, ετήσιας προσόδου ή κάθε είδους πληρωμής που διασφαλίζουν τη διαβίωση του υπόχρεου της διατροφής, είναι ακατάσχετα.

Το ανώτατο όριο του ακατάσχετου είναι το ισοδύναμο τριών εθνικών κατώτατων μισθών κατά τον χρόνο της κατάσχεσης και το κατώτατο όριο, όταν ο υπόχρεος της διατροφής δεν διαθέτει άλλα εισοδήματα, αντιστοιχεί σε έναν εθνικό κατώτατο μισθό. Όταν οι εκκρεμείς οφειλές αφορούν διατροφή, ακατάσχετο είναι μόνον ποσό το οποίο ισοδυναμεί με πλήρη μη ανταποδοτική σύνταξη.

Όταν κατάσχονται χρήματα ή υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών, ακατάσχετο είναι το ποσό που ισοδυναμεί με τον εθνικό κατώτατο μισθό ή, σε περίπτωση υποχρεώσεων διατροφής, το ποσό που ισοδυναμεί με πλήρη μη ανταποδοτική σύνταξη.

Το ακατάσχετο που προβλέπεται για μισθούς, αμοιβές ή περιοδικές πληρωμές δεν μπορεί να σωρευτεί με το ακατάσχετο που προβλέπεται για χρήματα ή υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών.

Σε περίπτωση μη τήρησης των προαναφερθέντων κανόνων που αφορούν την κατάσχεση, ο υπόχρεος της διατροφής μπορεί να αντιταχθεί σε αυτήν.

Παραγραφή

Η παραγραφή για απαιτήσεις διατροφής καθορίζεται στα άρθρα 303, 310, 313, 314, 320 και 323 του [Αστικού Κώδικα](#).

Ο πορτογαλικός Αστικός Κώδικας προβλέπει προθεσμία παραγραφής πέντε ετών για τις ληξιπρόθεσμες καταβολές διατροφής (άρθρο 310 στοιχείο f) του Αστικού Κώδικα). Επομένως, πέντε έτη μετά τη δέλη

ημερομηνία πληρωμής της διατροφής, το δικαίωμα στην πληρωμή παραγράφεται λόγω μη άσκησης του. Η προθεσμία παραγραφής διακόπτεται σε περίπτωση κλήτευσης σε δικαστική διαδικασία σχετικά με τις καταβολές διατροφής. Από την πλευρά του, ο υπόχρεος διατροφής μπορεί να παραιτηθεί από την παραγραφή μετά τη λήξη της προθεσμίας παραγραφής. Δεδομένου ότι πρόκειται για τεκμαρτή περίοδο παραγραφής, μπορεί να αντικρουστεί με ρητή ή σιωπηρή αποδοχή. Το δικαστήριο δεν δύναται αυτεπαγγέλτως να παράσχει προθεσμία παραγραφής· πρέπει να γίνει επίκλησή της προκειμένου να παραγάγει έννομα αποτελέσματα.

Σε περίπτωση διατροφής τέκνου, η προθεσμία παραγραφής δεν ξεκινά ούτε παρέρχεται ενόσω το τέκνο δεν διαθέτει εκπρόσωπο. Ακόμη και αν το τέκνο διαθέτει εκπρόσωπο, η προθεσμία παραγραφής δεν λήγει πριν από την παρέλευση ενός έτους από την ημερομηνία ενηλικίωσης του τέκνου.

Οι κανόνες πολιτικής δικονομίας της Πορτογαλίας δεν προβλέπουν προθεσμία μετά τη λήξη της οποίας ο δικαιούχος διατροφής δεν μπορεί πλέον να κινησει διαδικασία εκτέλεσης απόφασης περί διατροφής. Επομένως, οι παραγραφείσες καταβολές διατροφής είναι δυνητικά εκτελεστές. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο μπορεί να μην γνωρίζει αυτεπαγγέλτως την παραγραφή. Ο υπόχρεος της διατροφής πρέπει να επικαλεστεί την παραγραφή, προκειμένου αυτή να έχει ισχύ, προσβάλλοντας την εκτέλεση στη βάση αυτή.

Ανακοπή κατά της κατάσχεσης

Τα άρθρα 784 και 785 του [Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας](#) θεσπίζουν τους ακόλουθους κανόνες:

Η γενική προθεσμία για την άσκηση ανακοπής κατά της κατάσχεσης είναι δέκα ημέρες από την κοινοποίηση της κατάσχεσης στον υπόχρεο της διατροφής. Η γενική προθεσμία για την άσκηση ανακοπής κατά της εκτέλεσης είναι είκοσι ημέρες από την κλήτευση του υπόχρεου της διατροφής.

Σε περίπτωση ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής, ο υπόχρεος διατροφής κλητεύεται στη διαδικασία εκτέλεσης μόνον μετά την κατάσχεση, την επιδίκαση ή τη δέσμευση μισθωμάτων. Μαζί με την κλήτευση, ο υπόχρεος της διατροφής ενημερώνεται για την ήδη πραγματοποιηθείσα κατάσχεση.

Σε περίπτωση διαδικασίας προ της εκτέλεσης ενώπιον τμήματος ανηλίκων, ο υπόχρεος της διατροφής ειδοποιείται προτού διαταχθεί η δέσμευση του εισοδήματος, αλλά δεν μπορεί να ασκήσει ανακοπή. Ο υπόχρεος της διατροφής μπορεί μόνον να προσκομίσει έγγραφη απόδειξη πληρωμής.

12 Υπάρχει κάποιος οργανισμός ή αρχή που μπορεί να με βοηθήσει στην είσπραξη της διατροφής;

Σε περίπτωση διατροφής τέκνου, ο εισαγγελέας δικαιούται να κινησει τη σχετική διαδικασία για τον καθορισμό της διατροφής. Οποιοσδήποτε μπορεί να ενημερώσει τον εισαγγελέα για την ανάγκη καθορισμού ή αναπροσαρμογής της διατροφής τέκνου. Για τον σκοπό αυτό, η εισαγγελία διαθέτει υπηρεσία εξυπηρέτησης κοινού σε κάθε δικαστήριο.

13 Μπορεί κάποιος οργανισμός (δημόσιος ή ιδιωτικός) να προκαταβάλει τη διατροφή ολικώς ή μερικώς αντί του οφειλέτη;

Ναι, στην περίπτωση διατροφής ανηλίκου. Πρόκειται για το Ταμείο Εγγύησης Διατροφής σε Ανηλίκους (Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores) (στο εξής: Ταμείο). Το Ταμείο τελεί υπό τη διαχείριση του Ιδρύματος Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης των Κοινωνικών Ασφαλίσεων IP (Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP).

Η εγγύηση διατροφής για ανηλίκους διέπεται από τον [νόμο 164/99](#).

Το Ταμείο διασφαλίζει την καταβολή, έως ένα ορισμένο όριο, της διατροφής που οφείλεται σε ανηλίκους. Η καταβολή πραγματοποιείται με εντολή του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία.

Προϋποθέσεις

Για την ενεργοποίηση της εγγύησης του Ταμείου πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Ο ανήλικος πρέπει να διαμένει στην Πορτογαλία·
- Οι καταβολές διατροφής πρέπει να έχουν καθοριστεί με δικαστική απόφαση (οι αποφάσεις του ληξιάρχου για τον καθορισμό διατροφής στις περιπτώσεις που είναι αρμόδιος, παράγουν τα ίδια αποτελέσματα με τις δικαστικές αποφάσεις)·
- Ο υπόχρεος της διατροφής πρέπει να είναι υπερήμερος·
- Πρέπει να έχει προηγηθεί η κίνηση της διαδικασίας προ της εκτέλεσης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 48 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας (Regime Geral do Processo Tutelar Cível) (σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, το οποίο είναι δυνατό να τροποποιείται, η εν λόγω προϋπόθεση μπορεί επίσης να εκπληρωθεί με αίτηση για την κίνηση της διαδικασίας λόγω μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση διατροφής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41 του Γενικού Καθεστώτος της Διαδικασίας Αστικής Εποπτείας ή της ειδικής διαδικασίας εκτέλεσης της απόφασης περί διατροφής)·
- Το ακαθάριστο εισόδημα του ανήλικου τέκνου δεν πρέπει να υπερβαίνει την τιμή του δείκτη κοινωνικής στήριξης (IAS – Indexante dos Apoios Sociais)·
- Ο ανήλικος δεν πρέπει να επωφελείται από το εισόδημα άλλου προσώπου, υπό την επιμέλεια του οποίου έχει τεθεί, το οποίο υπερβαίνει τον IAS (αυτό συμβαίνει όταν το κατά κεφαλήν εισόδημα στο νοικοκυριό του ανήλικου δεν υπερβαίνει τον IAS).

Το 2022 έτος επικαιροποίησης του παρόντος δελτίου, ο IAS ισούται με 443,20 ευρώ. Το ύψος του IAS καταρχήν ενημερώνεται ετησίως. Για την εξακρίβωση του ισχύοντος ποσού οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμβουλευούνται πάντοτε την εθνική νομοθεσία.

Περιορισμοί πληρωμών

Εφόσον συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, το κράτος εγγυάται μηνιαίες πληρωμές διατροφής έως το όριο που αναφέρεται παρακάτω.

Για κάθε υπόχρεο διατροφής, οι μηνιαίες πληρωμές διατροφής δεν υπερβαίνουν τον 1 IAS, ανεξάρτητα από τον συνολικό αριθμό των ανηλίκων.

Εντός του ως άνω ορίου, το δικαστήριο οφείλει να καθορίζει το ύψος των πληρωμών που εγγυάται το Ταμείο. Για τον καθορισμό του ύψους, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές δυνατότητες του νοικοκυριού, το ύψος της καθορισθείσας διατροφής και τις συγκεκριμένες ανάγκες του ανηλίκου.

Το Ταμείο δεν εγγυάται ληξιπρόθεσμες πληρωμές. Οι πληρωμές τις οποίες εγγυάται το Ταμείο οφείλονται από την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται εκείνου της έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου με την οποία καθορίζεται το εγγυημένο ποσό.

Η πληρωμή είναι εγγυημένη έως ότου ο υπόχρεος της διατροφής αρχίσει να συμμορφώνεται πραγματικά με την υποχρέωσή του.

Οι πληρωμές του Ταμείου παύουν όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του.

Ανήλικοι που βρίσκονται σε δημόσια ή ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα κοινωνικής στήριξης, τα οποία χρηματοδοτούνται από το κράτος, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή κοινωφελείς οργανισμούς ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, σε εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σε σωφρονιστικά ιδρύματα, δεν δικαιούνται πληρωμές διατροφής εγγυημένες από το Ταμείο.

Διαδικασία

Η αίτηση για τον καθορισμό των ποσών που θα καταβάλει το Ταμείο πρέπει να υποβληθεί στο δικαστήριο στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινείται λόγω μη συμμόρφωσης. Υπεύθυνοι για την υποβολή της αίτησης είναι ο εισαγγελέας ή ο δικαιούχος της διατροφής.

Ο δικαστής διατάσσει τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τις ανάγκες του ανηλίκου και ακολούθως καθορίζει με απόφασή του τις πληρωμές που θα καταβάλλει το Ταμείο εντός των προαναφερθέντων ορίων.

Σε περιπτώσεις στις οποίες η καταβολή διατροφής επείγει, ο δικαστής μπορεί να καθορίσει την προσωρινή διατροφή που θα εγγυάται το Ταμείο έως την έκδοση οριστικής απόφασης.

Ο δικαιούχος της διατροφής πρέπει να αποδεικνύει ετησίως ότι εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις για την εγγύηση των εν λόγω πληρωμών από το Ταμείο, διαφορετικά αυτές παύουν.

Ο νόμιμος εκπρόσωπος ανηλίκου ή το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλειά του οφείλει να ενημερώσει το δικαστήριο ή το Ταμείο για τυχόν μεταβολές ή παύση της μη συμμόρφωσης, καθώς και για τυχόν μεταβολές στην κατάσταση του παιδιού.

Για τους σκοπούς της απαίτησης απόδοσης των ποσών από τον υπόχρεο της διατροφής, το Ταμείο υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ανηλίκου έως το όριο του ποσού που έχει καταβάλει.

14 Αν εγώ βρίσκομαι στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και ο οφειλέτης έχει τη διαμονή του σε άλλη χώρα:

14.1 Μπορώ να τύχω της συνδρομής αρχής ή ιδιωτικού οργανισμού στο συγκεκριμένο κράτος μέλος;

Εάν ο δικαιούχος της διατροφής βρίσκεται στην Πορτογαλία και επιθυμεί να εισπράξει διατροφή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλει να υποβάλει αίτηση στη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης (Direcção Geral da Administração da Justiça), η οποία είναι δημόσιος φορέας. Η εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει την παρέμβαση ιδιωτικού οργανισμού για τέτοιους σκοπούς.

Η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης είναι η κεντρική αρχή της Πορτογαλίας για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής (στο εξής: κανονισμός).

Ο εν λόγω κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα διασυνοριακής είσπραξης αξιώσεων διατροφής. Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: κράτη μέλη) και σε αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται σε κράτη τα οποία δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: τρίτα κράτη). Εφαρμόζεται σε αποφάσεις που αφορούν θέματα διατροφής και εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του, στις 18 Ιουνίου 2011, αλλά και σε αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν πριν από την εν λόγω ημερομηνία. Καλύπτει την είσπραξη ληξιπρόθεσμων πληρωμών και πληρωμών που θα καταστούν ληξιπρόθεσμες, αυτόματων αναπροσαρμογών που καθορίζονται με την απόφαση και τόκων υπερημερίας. Βάσει του κανονισμού, μπορεί να εισπραχθεί διατροφή η οποία καθορίστηκε με δικαστική απόφαση ή με απόφαση άλλης αρμόδιας αρχής.

Η αίτηση είσπραξης διατροφής σε άλλο κράτος μέλος υποβάλλεται στη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης της Δικαιοσύνης συμπληρώνοντας και επισυνάπτοντας τα κατάλληλα έντυπα τα οποία προσαρτώνται στον κανονισμό. Ο δικαιούχος της διατροφής οφείλει να επισυνάψει στα έντυπα ορισμένα έγγραφα και πληροφορίες, και συγκεκριμένα ανάλογα με την περίπτωση: βεβαίωση της δικαστικής ή άλλης απόφασης με την οποία καθορίζεται η οριστική διατροφή καθώς και αναφορά στο γεγονός ότι η δικαστική ή άλλη απόφαση κατέστη τελεσίδικη και αμετάκλητη, με τη μορφή του εντύπου που περιέχεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού έγγραφο με το οποίο αποδεικνύει ότι επωφελήθηκε ή δικαιούται να επωφεληθεί νομικής συνδρομής ή απαλλάσσεται από τα έξοδα της διαδικασίας στοιχεία τραπεζικού λογαριασμού για την κατάθεση των ποσών που θα εισπραχθούν πιστοποιητικά γέννησης ανήλικων τέκνων βεβαιώσεις φοίτησης για ενήλικα τέκνα εξουσιοδότηση προς την κεντρική αρχή κατάλογο των οφειλόμενων ποσών.

Το έντυπο ή τα έντυπα που πρέπει να συμπληρώσει και τα έγγραφα και οι πληροφορίες που πρέπει να επισυνάψει ο δικαιούχος της διατροφής παρατίθενται στις οδηγίες που διατίθενται από τη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης. Τα στοιχεία επικοινωνίας της εν λόγω αρχής δίνονται στην απάντηση στην ερώτηση 14.2.

Τα είδη των διαδικασιών που η εφαρμογή τους μπορεί να ζητηθεί από τη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης εξηγούνται στην απάντηση της ερώτησης 15.2.

14.2 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πώς μπορώ να έλθω σε επαφή με την εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό;

Τα στοιχεία επικοινωνίας με την πορτογαλική κεντρική αρχή είναι τα ακόλουθα:

15 Αν εγώ βρίσκομαι σε άλλη χώρα και ο οφειλέτης βρίσκεται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος:

15.1 Μπορώ να καταθέσω απευθείας αίτηση στην εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό στο συγκεκριμένο κράτος μέλος;

Η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης της Δικαιοσύνης, ως κεντρική αρχή βάσει του προαναφερθέντος κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, θα παράσχει την αναγκαία υποστήριξη, όπως περιγράφεται στην απάντηση στην ερώτηση 14.1.

Εάν ο δικαιούχος της διατροφής βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος και επιθυμεί να ζητήσει την εφαρμογή κάποιας εκ των διαδικασιών που προβλέπονται στον κανονισμό, πρέπει να υποβάλει την αίτηση στην κεντρική αρχή που έχει διορίσει το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται. Με τη σειρά της, η εν λόγω κεντρική αρχή διαβιβάζει το αίτημα στην κεντρική αρχή της Πορτογαλίας η οποία αναλαμβάνει να το παραπέμψει στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο, ανάλογα με την περίπτωση.

15.2 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πώς μπορώ να έλθω σε επαφή με την εν λόγω αρχή ή ιδιωτικό οργανισμό και τι είδους συνδρομή μπορώ να λάβω;

Εάν ο αιτών βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να μπορεί να επικοινωνήσει με τη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται.

Παρέχεται η ακόλουθη συνδρομή:

Για την είσπραξη διατροφής η οποία καθορίστηκε με απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, ο κανονισμός θεσπίζει τρία διαφορετικά σύνολα κανόνων:

- i) κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 (όπως συμβαίνει με την Πορτογαλία)·
- ii) κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007·
- iii) κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε αποφάσεις που εκδίδονται σε όλα τα κράτη μέλη.

Οι αποφάσεις που προβλέπονται στο σημείο i):

- αναγνωρίζονται στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση χωρίς δυνατότητα προσβολής τους·
- επωφελούνται από την κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας είναι αμέσως εκτελεστές στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση
- παρέχουν τη δυνατότητα στον δικαιούχο της διατροφής να κινήσει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων που προβλέπεται στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση.

Οι αποφάσεις που αναφέρονται στο σημείο ii):

- αναγνωρίζονται στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, εκτός εάν αποδειχθεί ότι συντρέχει

οποιοσδήποτε από τους λόγους άρνησης της αναγνώρισης που προβλέπονται στον κανονισμό·

- εάν είναι εκτελεστές στο κράτος μέλος προέλευσης, ο δικαιούχος της διατροφής μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο ή την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση να αναγνωρίσει την εκτελεστότητά τους σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό·
- η αναγνώριση της εκτελεστότητας μπορεί να αφορά μόνον μέρος της απόφασης.

Οι αποφάσεις που αναφέρονται στο σημείο iii):

- μπορεί να είναι προσωρινά εκτελεστές, εάν το κράτος μέλος προέλευσης εγγυάται ότι τα ένδικα μέσα κατά της απόφασης δεν θα έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα·
- εάν ο δικαιούχος της διατροφής επικαλείται την απόφαση στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, πρέπει να αποδείξει τη γνησιότητά της συμπληρώνοντας τα έντυπα και ικανοποιώντας τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό·
- εάν είναι απαραίτητο, ο δικαιούχος της διατροφής πρέπει να επισυνάψει μετάφραση της απόφασης·
- η εκτέλεση της δικαστικής απόφασης πραγματοποιείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση·
- η δικαστική απόφαση δεν επανεξετάζεται σε καμία περίπτωση επί της ουσίας στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση·
- τα έξοδα εφαρμογής του κανονισμού δεν προηγούνται της είσπραξης της εκκρεμούς απαίτησης διατροφής.

Το άρθρο 56 του κανονισμού καθορίζει τις διαδικασίες που παρέχονται στον δικαιούχο της διατροφής. Ενίοτε, οι εν λόγω διαδικασίες καλύπτουν αποφάσεις όχι μόνον κρατών μελών αλλά και τρίτων κρατών.

Ειδικότερα, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί:

- να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να αναγνωρίσει και να κηρύξει εκτελεστή απόφαση η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος·
- να ασκήσει αγωγή για τον καθορισμό της διατροφής στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση·
- να σωρεύσει στην εν λόγω αγωγή αίτηση αναγνώρισης της γονικής σχέσης·
- να ασκήσει αγωγή για τον καθορισμό της διατροφής στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση εάν δεν είναι εφικτή η αναγνώριση ή η εκτέλεση δικαστικής απόφασης η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος·
- να ζητήσει την τροποποίηση απόφασης που εκδόθηκε στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση·
- να ζητήσει την τροποποίηση απόφασης η οποία εκδόθηκε σε κράτος διαφορετικό από το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση.

Οι ως άνω αιτήσεις διέπονται από το δίκαιο και τους κανόνες περί δικαιοδοσίας του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, εκτός εάν προβλέπεται κάτι διαφορετικό στον κανονισμό. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η κεντρική αρχή ή άλλη δημόσια αρχή, όργανο ή πρόσωπο το οποίο διορίζεται από το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, συνδράμουν και εκπροσωπούν τον δικαιούχο διατροφής.

16 Δεσμεύεται το συγκεκριμένο κράτος μέλος από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007;

Ναι, η Πορτογαλία δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007. Ως εκ τούτου, οι ακόλουθοι κανόνες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, εφαρμόζονται στις δικαστικές αποφάσεις περί διατροφής οι οποίες εκδίδονται στην Πορτογαλία: άρθρα 8, 13 και 17 έως 22.

17 Αν το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007, ποιο δίκαιο θα εφαρμοστεί στην αξίωση διατροφής, σύμφωνα με τους οικείους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου; Ποιοι είναι οι αντίστοιχοι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου;

Η απάντηση στην ερώτηση αυτή δεν είναι απαραίτητη λόγω της καταφατικής απάντησης στην προηγούμενη ερώτηση.

18 Ποιοι είναι οι κανόνες για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις εντός της ΕΕ σύμφωνα με τη διάρθρωση του κεφαλαίου V του κανονισμού περί υποχρεώσεων διατροφής;

Το εθνικό δίκαιο της Πορτογαλίας —νόμος αριθ. 34/2004— περιέχει κανόνες οι οποίοι προβλέπουν νομική συνδρομή ανάλογη με την προβλεπόμενη στο κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008.

Τα ακόλουθα φυσικά πρόσωπα δικαιούνται νομική συνδρομή, εφόσον μπορούν να αποδείξουν την οικονομική τους δυσχέρεια:

- Πορτογάλοι πολίτες και πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Αλλοδαποί και ανιθαγενείς με έγκυρη άδεια διαμονής σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Αλλοδαποί οι οποίοι δεν διαθέτουν άδεια διαμονής σε ισχύ σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης —εάν η νομοθεσία της χώρας προέλευσής τους αναγνωρίζει το ίδιο δικαίωμα σε Πορτογάλους πολίτες.
- Πρόσωπα με μόνιμη κατοικία ή διαμονή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός του κράτους μέλους στο οποίο θα διεξαχθεί η διαδικασία (διασυνοριακές διαφορές).

Η εθνική νομοθεσία προβλέπει την εφαρμογή των ακόλουθων κριτηρίων για την αξιολόγηση της οικονομικής δυσχέρειας φυσικών προσώπων:

- αιτούντες των οποίων το νοικοκυριό έχει, σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής, εισόδημα ίσο ή χαμηλότερο των τριών τετάρτων του δείκτη κοινωνικής στήριξης, δεν είναι σε θέση να επωμισθούν οποιοδήποτε ποσό το οποίο σχετίζεται με τα έξοδα διαδικασίας και θα πρέπει να επωφελούνται επίσης από τον διορισμό δικαστικού επιμελητή και από δωρεάν νομικές συμβουλές.
- αιτούντες των οποίων το νοικοκυριό έχει, σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής, εισόδημα υψηλότερο των τριών τετάρτων και ίσο ή χαμηλότερο από 2,5 φορές τον δείκτη κοινωνικής στήριξης, είναι μεν σε θέση να επωμισθούν τα έξοδα νομικών συμβουλών με προπληρωμή της αμοιβής, αλλά δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν αμέσως στα έξοδα διαδικασίας και, επομένως, λαμβάνουν νομική συνδρομή με τη μορφή σταδιακής πληρωμής και επωφελούνται από τον διορισμό δικαστικού επιμελητή.
- αιτούντες των οποίων το νοικοκυριό έχει, σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής, εισόδημα υψηλότερο από 2,5 φορές τον δείκτη κοινωνικής στήριξης, θεωρείται ότι διαθέτουν επαρκή οικονομικά μέσα.
- ως «εισόδημα σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής» νοείται το ποσό που εκφράζει τη διαφορά μεταξύ της τιμής του πλήρους καθαρού εισοδήματος του νοικοκυριού και της τιμής της σχετικής μείωσης για νομική συνδρομή (τα κριτήρια υπολογισμού των εν λόγω τιμών καθορίζονται από τον νόμο).
- πρόσωπα τα οποία κατοικούν στο ίδιο νοικοκυριό με τον αιτούντα νομική συνδρομή θεωρείται ότι ανήκουν στο ίδιο νοικοκυριό.
- εάν ο αιτών ή οποιοδήποτε μέλος του νοικοκυριού του διαθέτει καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς, καθώς και κινητές αξίες εισηγμένες προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά το ύψος των οποίων υπερβαίνει κατά 24 φορές τον δείκτη κοινωνικής στήριξης, ο αιτών θεωρείται ότι δεν βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής δυσχέρειας, ανεξάρτητα από το ύψος του εισοδήματος του νοικοκυριού σε σχέση με τους σκοπούς της νομικής συνδρομής.
- ο αιτών μπορεί να ζητήσει, κατ' εξαίρεση και για βάσιμους λόγους, να περιοριστεί η αξιολόγηση της οικονομικής δυσχέρειας μόνο στο εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία και τα τρέχοντα έξοδά του ή σε εκείνα ορισμένων μελών του νοικοκυριού του.
- σε περίπτωση διαφοράς με ένα ή περισσότερα μέλη του νοικοκυριού, στην αξιολόγηση της οικονομικής δυσχέρειας λαμβάνονται υπόψη μόνον το εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία και τα τρέχοντα έξοδα του αιτούντος ή του αιτούντος και ορισμένων μελών του νοικοκυριού του, εφόσον ο εν λόγω αιτών το ζητήσει.
- εάν, σε δεδομένη περίπτωση, ο προϊστάμενος των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης ο οποίος είναι αρμόδιος να αποφασίζει τη χορήγηση νομικής συνδρομής, αντιληφθεί ότι η εφαρμογή των κριτηρίων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους είναι απαγορευτική για την πρόσβαση στα δικαιώματα που αναγνωρίζει ο νόμος και στα δικαστήρια, μπορεί να εκδώσει αιτιολογημένη απόφαση διαφορετική από εκείνη που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των προαναφερθέντων κριτηρίων.

Οι νομικές συμβουλές επιτρέπουν στον ενδιαφερόμενο να συμβουλευτεί δικηγόρο προκειμένου να εξασφαλίσει τεχνικές πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένη διαφορά προτού ασκήσει αγωγή ή αντικρούσει αγωγή που ασκείται εναντίον του στα δικαστήρια.

Η νομική συνδρομή μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές:

- απαλλαγή από τα δικαστικά τέλη και τα λοιπά έξοδα που σχετίζονται με τη διαδικασία·
- σταδιακή πληρωμή δικαστικών τελών και λοιπών εξόδων που σχετίζονται με τη διαδικασία·
- διορισμός και πληρωμή αμοιβής δικηγόρου·
- διορισμός και πληρωμή αμοιβής δικηγόρου σε δόσεις·
- διορισμός δικαστικού επιμελητή για την υλοποίηση μέτρων εκτέλεσης (για παράδειγμα, κατάσχεση).

Η νομική συνδρομή καλύπτει συγκεκριμένα έξοδα που προκύπτουν από τη διασυνοριακή φύση της διαφοράς.

Έτσι, εάν η αίτηση νομικής συνδρομής υποβάλλεται από πολίτη άλλου κράτους μέλους σε σχέση με αγωγή η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία των πορτογαλικών δικαστηρίων, στη νομική συνδρομή περιλαμβάνονται τα έξοδα μετάφρασης, διερμηνείας και μετακίνησης των προσώπων που θα παραστούν στο δικαστήριο όταν η παρουσία τους είναι απαραίτητη και/ή το δικαστήριο θεωρεί ότι δεν μπορούν να ακουστούν διαφορετικά.

Εάν η αίτηση νομικής συνδρομής υποβάλλεται από Πορτογάλο πολίτη για την άσκηση αγωγής η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους, η νομική συνδρομή καλύπτει τη στήριξη πριν από τη διαδικασία στο δικαστήριο έως την άσκηση της αγωγής στο άλλο κράτος μέλος, καθώς και τα έξοδα μετάφρασης της αγωγής και άλλων εγγράφων.

Εάν ο δικαιούχος νομικής συνδρομής ηττηθεί στη δίκη, το σύστημα επιστροφής προκαταβολικών πληρωμών και δαπανών που πραγματοποίησε ο νικήσας διάδικος είναι ίδιο για όλες τις μεμονωμένες κατηγορίες δικαιούχων που αναφέρονται παραπάνω, χωρίς καμία διάκριση μεταξύ αυτών.

Ωστόσο, στο εθνικό δίκαιο υπάρχουν κανόνες οι οποίοι προβλέπουν λιγότερο εκτενή νομική συνδρομή από την προβλεπόμενη στο κεφάλαιο V του κανονισμού, οπότε πρέπει να συμπληρώνονται από τον κανονισμό.

Στην Πορτογαλία, οι ανήλικοι απαλλάσσονται από τις αμοιβές όταν εκπροσωπούνται από τον εισαγγελέα ή από δικηγόρο διορισμένο από το δικαστήριο.

Οι ανήλικοι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους απαλλάσσονται επίσης από τα έξοδα κατά την άσκηση ένδικων μέσων κατά αποφάσεων που αφορούν την αγωγή, την αναπροσαρμογή ή την παύση διατροφής, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών ενώπιον του τμήματος ανηλίκων.

Οι διάδικοι σε διαδικασίες ενώπιον τμήματος ανηλίκων και σε αγωγές που αφορούν την κατάσταση φυσικών προσώπων απαλλάσσονται από την προπληρωμή δικαστικών τελών. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η ηλικία ενηλικίωσης είναι τα δεκαοκτώ έτη.

Ωστόσο, δεν μπορεί να απαιτηθεί η προκαταβολή του δικαστικού τέλους σε διαδικασίες που κινούνται ενώπιον πορτογαλικών δικαστηρίων και στις οποίες εφαρμόζεται ο κανονισμός. Αυτό ισχύει ανεξαρτήτως εάν οι διαδικασίες αφορούν ανηλίκους ή ενηλίκους, ανεξαρτήτως της μορφής της διαδικασίας και ανεξαρτήτως του αν το αίτημα διατροφής αλληλεπικαλύπτεται με αίτημα που αφορά την κατάσταση προσώπου (άρθρο 44 του κανονισμού).

Σ' αυτή τη διαδικασία, αν ο δικαιούχος δεν πληροί τις προϋποθέσεις για χορήγηση νομικής συνδρομής ή απαλλαγή από τα τέλη, τα δικαστικά τέλη μπορούν να ζητηθούν στο τέλος. Επιπλέον, η διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 56 του κανονισμού, που αφορά την υποχρέωση των γονέων να παρέχουν διατροφή σε τέκνο που δεν έχει συμπληρώσει το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας του (άρθρο 46 του κανονισμού) πρέπει να είναι πλήρως απαλλαγμένη από τα τέλη.

Οι προαναφερθέντες κανόνες του κανονισμού είναι άμεσα εφαρμοστέοι και διευρύνουν, στην Πορτογαλία, το πεδίο εφαρμογής της νομικής συνδρομής που προβλέπει η εθνική νομοθεσία.

19 Τι μέτρα έχει λάβει το συγκεκριμένο κράτος μέλος προκειμένου να διασφαλιστεί η άσκηση των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο άρθρο 51 του κανονισμού περί υποχρεώσεων διατροφής;

Σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 51 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης, ως κεντρική αρχή της Πορτογαλίας, παρέχει συνδρομή σε σχέση με τις διαδικασίες που προβλέπονται στον κανονισμό και λαμβάνει κατάλληλα μέτρα για τον σκοπό αυτό.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες του εκτελεστικού διευθυντή της είναι οι ακόλουθες:

- διαβιβάζει και λαμβάνει τις εν λόγω αιτήσεις·
- κινεί ή διευκολύνει την κίνηση διαδικασιών στο αρμόδιο δικαστήριο·
- παρέχει νομική συνδρομή ή διευκολύνει την παροχή της, όταν το απαιτούν οι περιστάσεις·
- διευκολύνει τον εντοπισμό του υπόχρεου·
- διευκολύνει την απόκτηση πληροφοριών σε σχέση με τα εισοδήματα και την περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου·
- ενθαρρύνει τη συμβιβαστική επίλυση, με σκοπό την επίτευξη εκούσιας πληρωμής της διατροφής, μέσω διαμεσολάβησης, συμβιβασμού ή παρόμοιων διαδικασιών·
- διευκολύνει τη συνεχή εκτέλεση των αποφάσεων περί διατροφής, συμπεριλαμβανομένων και αυτών για τυχόν καθυστερούμενα ποσά·
- διευκολύνει την είσπραξη και εσπευσμένη μεταφορά των πληρωμών διατροφής·
- διευκολύνει τη λήψη έγγραφων ή άλλων αποδεικτικών στοιχείων·
- παρέχει συνδρομή για τη διαπίστωση σχέσης γονέα-τέκνου, εφόσον απαιτείται για την είσπραξη διατροφής·
- κινεί ή διευκολύνει την κίνηση διαδικασιών για την επίτευξη τυχόν απαραίτητων προσωρινών μέτρων με τα οποία επιδιώκεται να εξασφαλιστεί το αποτέλεσμα εκκρεμούς αίτησης περί διατροφής·
- διευκολύνει την επίδοση εγγράφων.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, το πορτογαλικό κράτος, και ιδίως η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Δικαιοσύνης, ως κεντρική αρχή, έχει λάβει τα ακόλουθα μέτρα:

- αύξησε τον αριθμό των νομικών και διοικητικών υπαλλήλων που παραλαμβάνουν και διαβιβάζουν αιτήσεις που υποβάλλονται στο πλαίσιο του κανονισμού·
- πλέον διατίθεται οικογενειακός διαμεσολαβητής·
- δημιούργησε ειδική ενότητα στον ιστότοπό της που προορίζεται αποκλειστικά για τη διεθνή δικαστική συνεργασία στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Στην ενότητα αυτή διατίθενται πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής, οδηγίες σχετικά με τα έγγραφα και τα έντυπα τα οποία απαιτούνται για την κίνηση διαδικασιών που προβλέπονται στον κανονισμό και για τη συμπλήρωση του τυποποιημένου εντύπου που προσδιορίζει το ποσό των καθυστερημένων οφειλών·
- κατόπιν αιτήματος, διαβιβάζει την αίτηση νομικής συνδρομής στις αρμόδιες αρχές για τον σκοπό αυτό·
- διαβιβάζει αιτήσεις στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια·
- μεριμνά για τη μετάφραση των εγγράφων που απαιτούνται για την έγερση αγωγών όταν η Πορτογαλία είναι το κράτος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση·
- ζητεί πληροφορίες και αποδείξεις από την εθνική αστυνομία, τις διοικητικές και φορολογικές αρχές και την υπηρεσία μετανάστευσης και ελέγχου των συνόρων, σχετικά με τον εντοπισμό και τα περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου της διατροφής·
- όσον αφορά τον συμβιβασμό, όταν καλείται ο υπόχρεος διατροφής να παραστεί ή να επικοινωνήσει με την κεντρική αρχή, θα λάβει γνώση της αίτησης για τον καθορισμό, την αναπροσαρμογή ή την είσπραξη της διατροφής και τις πιθανές υποθετικές περιπτώσεις, ιδίως αυτές που είναι περισσότερο επωφελείς και για τους δύο διαδίκους, ώστε να ενθαρρύνει την εκούσια πληρωμή.

Σημείωση:

Οι πληροφορίες στο παρόν δελτίο δεν δεσμεύουν το σημείο επαφής, ούτε τα δικαστήρια ή άλλες οντότητες και αρχές. Δεν υποκαθιστούν το ισχύον κείμενο του νόμου. Οι εν λόγω πληροφορίες υπόκεινται σε τακτική επικαιροποίηση και σε εξελισσόμενη ερμηνεία τους από τη νομολογία.

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου [Η Ευρώπη σου](#).

Θα μας βοηθούσαν πολύ [τα σχόλιά σας](#) σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 12/01/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα